

ANEKS

Uchwała nr 4/2004

Komisji Nadzoru Bankowego
z dnia 8 września 2004 r.

w sprawie
zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów
kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka
oraz zakresu stosowania metod statystycznych i warunków,
których spełnienie umożliwia uzyskanie zgody na ich stosowanie,
sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika
wypłacalności banku, zakresu i sposobu uwzględniania działania
banków w holdingach w obliczaniu wymogów kapitałowych
i współczynnika wypłacalności oraz określenia dodatkowych
pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami
własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej
oraz zakresu, sposobu i warunków ich wyznaczania^{*)1)}

Na podstawie art. 128 ust. 3 pkt 1, 2 i 3 oraz art. 141j ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.²⁾), zwanej dalej ustawą – Prawo bankowe, uchwała się, co następuje:

§ 1. Z zastrzeżeniem przepisów niniejszej uchwały, aktywa, pasywa i zobowiązania pozabilansowe wycena się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.³⁾), zwanej dalej ustawą o rachunkowości, w szczególności dla celów uchwały wycena powinna uwzględniać pomniejszenie aktywów o utworzone rezerwy celowe, uzyskane dyskonta i premie, skapitalizowane prowizje oraz odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

---

*) Tekst uchwały ogłoszony w Dz.Urz. NBP z 2004 r., Nr 15, poz. 25 stanowi podstawę jej stosowania.

¹⁾ Niniejsza uchwała wdraża Dyrektywę 93/6/EEC z dnia 15 marca 1993 r. w sprawie adekwatności kapitałowej firm inwestycyjnych i instytucji kredytowych (Dz.Urz. WE L 141 z 11.06.1993 r. z późn. zm.).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1385 i 1387 i Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 50, poz. 424, Nr 60, poz. 535, Nr 65, poz. 594, Nr 228, poz. 2260 i Nr 229, poz. 2276 oraz z 2004 r. Nr 64, poz. 594, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 870, Nr 96, poz. 959, Nr 121, poz. 1264, Nr 146, poz. 1546 i Nr 173, poz. 1808.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152, Nr 139, poz. 1324 i Nr 229, poz. 2276 oraz z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 145, poz. 1535 i Nr 146, poz. 1546.

§ 2. 1. Bank dokonuje podziału operacji na portfel handlowy i portfel bankowy.

2. Portfel handlowy banku obejmuje:

- 1) operacje dokonywane na własny rachunek w celach handlowych, tj. z zamiarem uzyskania korzyści finansowych w krótkich okresach z rzeczywistych lub oczekiwanych różnic między rynkowymi cenami zakupu i sprzedaży lub też z innych odchyleń cen lub parametrów cenowych, w tym w szczególności stóp procentowych, kursów walutowych, indeksów giełdowych,
- 2) operacje dokonywane w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z operacji zaliczonych do portfela handlowego,
- 3) operacje bezpośrednio związane z operacjami zaliczonymi do portfela handlowego, polegające na naliczaniu i rozliczaniu opłat, prowizji, odsetek, dywidend i depozytów zabezpieczających transakcje giełdowe.

3. Portfel bankowy banku obejmuje operacje niezaliczone do portfela handlowego banku, w szczególności udzielanie kredytów, pożyczek, składanie lokat i przyjmowanie depozytów, wykonywane w ramach podstawowej działalności banku lub też w celu zarządzania płynnością.

4. Do portfela handlowego zalicza się w szczególności następujące rodzaje operacji, jeśli spełniają warunki określone w ust. 2 pkt 1 i 2:

- 1) giełdowe i pozagiełdowe terminowe transakcje pozabilansowe,
- 2) operacje dokonywane w ramach świadczenia usług pośrednictwa finansowego na hurtowym rynku finansowym (na rachunek własny w imieniu klienta), nawet jeżeli pozycje pierwotne wynikające z tych operacji są w pełni kompensowane pozycjami przeciwnymi,
- 3) operacje dokonywane na podstawie umowy z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (w szczególności operacje repo) oraz umowy udzielenia pożyczki, których przedmiotem są aktywa uprzednio nabyte w wyniku operacji, o których mowa w pkt 1 i 2, jeżeli nie zostały ujęte w portfelu handlowym na podstawie pkt 1 lub 2,
- 4) operacje dokonywane na podstawie umowy z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu (w szczególności operacje reverse repo) oraz umowy zaciągnięcia pożyczki aktywów niepieniężnych, jeżeli operacje te spełniają poniższe warunki określone w lit. a–c i lit. e lub warunki określone w lit. d i e:
  - a) operacja podlega codziennej wycenie według wartości godziwej, rozumianej zgodnie z art. 28 ust. 6 ustawy o rachunkowości,
  - b) przyjęte lub udzielone zabezpieczenie podlega bieżącemu dostosowaniu w celu uwzględnienia istotnych zmian jego wartości godziwej,
  - c) umowa przewiduje, że w przypadku niewypełnienia zobowiązań przez danego kontrahenta, należności banku od tego kontrahenta zostaną automatycznie i bezzwłocznie skompensowane z zobowiązaniami wobec tego kontrahenta,
  - d) umowa została zawarta z podmiotem określonym w części II ust. 1 pkt 1 i 4 oraz w ust. 2 pkt 1 załącznika nr 3 do uchwały,
  - e) cel zawarcia umowy został określony, zaakceptowany i mieści się w strategii działania banku,
- 5) operacje polegające na gwarantowaniu emisji papierów wartościowych (dłużnych i kapitałowych).

Konsultacje dla banków

---

§ 3. 1. Skalę działalności handlowej banku oblicza się na dany dzień jako stosunek sumy nominalnych kwot operacji zawartych w tym dniu, zaliczonych do portfela handlowego do sumy bilansowej powiększonej o sumę nominalnych kwot operacji pozabilansowych nierozliczonych do końca tego dnia (tj. operacji, których umowy termin rozliczenia nie minął oraz nierozliczonych operacji, których termin rozliczenia minął).

2. Skalę działalności handlowej banku uznaje się za znaczącą począwszy od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu, w którym spełniony jest przynajmniej jeden z poniższych warunków:

- 1) średnia arytmetyczna dziennych sum nominalnych kwot operacji zawartych w każdym spośród 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia, zaliczonych do portfela handlowego, przekroczyła równowartość 15.000.000 euro obliczoną w złotych według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, zwany dalej NBP, obowiązującego w danym dniu,
- 2) spośród 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia istnieją cztery takie dni, w których suma nominalnych kwot operacji zaliczonych do portfela handlowego zawartych w każdym z tych dni z osobna przekroczyła równowartość 20.000.000 euro obliczoną w złotych według kursu średniego ogłaszanego przez NBP obowiązującego w danym dniu,
- 3) średnia arytmetyczna skali działalności handlowej obliczona za 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia przekroczyła 0,05,
- 4) spośród 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia istnieją cztery takie dni, w których skala działalności handlowej przekroczyła 0,06.

3. Można zaprzestać uznawania skali działalności handlowej banku za znaczącą począwszy od dnia, w którym bank stwierdzi, że w ciągu poprzedzających 250 dni roboczych nie był spełniony żaden z warunków wymienionych w ust. 2.

4. Bank zobowiązany jest, z częstotliwością niezbędną do sprawdzenia warunków wymienionych w ust. 2, do obliczania skali działalności handlowej, dokumentowania tych obliczeń oraz sporządzania ewidencji portfela handlowego w postaci wykazu operacji zawartych w dniu, dla którego dokonano obliczenia, według wzoru określonego w załączniku nr 2 do uchwały.

§ 4. 1. Bank, którego skala działalności handlowej jest znacząca, oblicza codziennie łączny dzienny wynik rynkowy (zysk lub stratę) obejmujący:

- 1) dzienny wynik rynkowy na operacjach zaliczonych do portfela handlowego, rozumiany jako zmiana wyceny tych operacji według wartości godziwej w danym dniu, w tym – operacji zawartych w tym dniu i rozliczonych w tym samym dniu,
- 2) dzienny wynik rynkowy z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów na operacjach zaliczonych do portfela bankowego, rozumiany jako zmiana wyceny tych operacji w danym dniu wynikająca ze zmiany kursów walutowych i cen towarów, w tym – operacji zawartych w tym dniu i rozliczonych w tym samym dniu.

2. W dziennym wyniku rynkowym:

- 1) uwzględnia się koszty finansowania operacji, rozumiane jako obliczone lub oszacowane koszty pozyskania pasywów banku,
- 2) można uwzględnić rzeczywiste lub potencjalne przychody z inwestycji środków pozyskanych z operacji.

3. W celu ustalenia dziennego wyniku rynkowego oraz straty, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 1 lit. b, bank może wykorzystywać system wewnątrzbankowych cen transferowych określony i zaakceptowany przez zarząd banku.

4. W przypadku braku wiarygodnych informacji o cenach stanowiących podstawę wyceny operacji według wartości godziwej, bank dokonuje ich oszacowania za pomocą technik estymacyjnych.

§ 5. 1. Dodatkowe pozycje bilansu banku, o których mowa w art. 128 ust. 3 pkt 1 ustawy – Prawo bankowe, zwane dalej kapitałem krótkoterminowym, określa się jako:

1) sumę:

- a) zysku rynkowego, o którym mowa w § 4 ust. 1 – obliczonego narastająco do dnia sprawozdawczego, pomniejszonego o znane obciążenia, w tym dywidendy, w zakresie w jakim nie został zaliczony do funduszy własnych lub podzielony w inny sposób,
- b) straty (ze znakiem ujemnym) na wszystkich operacjach zaliczonych do portfela bankowego, obliczonej narastająco do dnia sprawozdawczego, z wyłączeniem strat z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów, w zakresie w jakim nie została ujęta w funduszach własnych lub pokryta w inny sposób,
- c) zobowiązań z tytułu otrzymanych pożyczek podporządkowanych spełniających warunki wymienione w ust. 2,
- d) wartości kapitału podmiotów zależnych – dla celów określonych w § 12, w przypadku gdy wartość kapitału podmiotu zależnego jest ujemna i nie pomniejsza funduszy własnych banku,

w przypadku gdy suma ta jest dodatnia, w kwocie nie przewyższającej sumy wymogów kapitałowych, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz w pkt 4 do wysokości sumy wymogów kapitałowych określonych w części II ust. 4 pkt 1 lit. a załącznika nr 10 do uchwały,

2) zero – w przypadku gdy suma, o której mowa w pkt 1, jest niedodatnia.

2. Zobowiązanie z tytułu otrzymanej pożyczki podporządkowanej, uwzględnione w kapitale krótkoterminowym, musi spełniać następujące warunki:

- 1) pożyczka nie została zaliczona do funduszy własnych,
- 2) pierwotny termin spłaty pożyczki wynosi co najmniej 2 lata,
- 3) środki z tytułu pożyczki zostały w pełni wpłacone,
- 4) umowa pożyczki uniemożliwia spłatę pożyczki przed umownym terminem bez zgody Komisji Nadzoru Bankowego, w innych okolicznościach niż likwidacja lub upadłość banku,
- 5) umowa pożyczki uniemożliwia spłatę kapitału i odsetek w sytuacji gdyby miało to spowodować naruszenie wypełnienia normy, o której mowa w art. 128 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo bankowe, zwanej dalej normą adekwatności kapitałowej,
- 6) zaliczona do kapitału krótkoterminowego kwota otrzymanych pożyczek podporządkowanych nie przekracza 150% kwoty, o jaką fundusze podstawowe przewyższają wyższą z kwot:
  - a) połowę wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
  - b) różnicę wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego i funduszy uzupełniających.

3. Bank uwzględniający zobowiązanie z tytułu otrzymanej pożyczki podporządkowanej w kapitale krótkoterminowym obowiązany jest zawiadomić Komisję Nadzoru Bankowego o przewidywanym obniżeniu sumy funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego do poziomu niższego niż 120% całkowitego wymogu kapitałowego.

4. Kapitał krótkoterminowy może być wykorzystywany przy ustalaniu przestrzegania normy adekwatności kapitałowej, wyłącznie przez banki, których skala działalności handlowej jest znacząca.

§ 6. 1. Wymogi kapitałowe obejmują:

- 1) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego – obliczony zgodnie z załącznikiem nr 3 do uchwały,
- 2) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego, w tym:
  - a) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego – obliczony zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały,
  - b) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów – obliczony zgodnie z załącznikiem nr 5 do uchwały,
  - c) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych – obliczony zgodnie z załącznikiem nr 6 do uchwały,
  - d) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych – obliczony zgodnie z załącznikiem nr 7 do uchwały,
  - e) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych – obliczony zgodnie z załącznikiem nr 8 do uchwały,
- 3) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy oraz ryzyka kontrahenta – obliczony zgodnie z załącznikiem nr 9 do uchwały,
- 4) łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań – obliczony zgodnie z załącznikiem nr 10 do uchwały,
- 5) łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia proggu koncentracji kapitałowej – obliczony zgodnie z załącznikiem nr 11 do uchwały,
- 6) łączny wymóg kapitałowy z tytułu innych rodzajów ryzyka – w zakresie i wysokości adekwatnej do ponoszonego ryzyka.

2. Suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, o której mowa w art. 128 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo bankowe, zwana dalej całkowitym wymogiem kapitałowym, obejmuje:

- 1) wymogi kapitałowe, o których mowa w ust. 1 – w przypadku banków, których skala działalności handlowej jest znacząca,
- 2) wymogi kapitałowe, o których mowa w ust. 1 pkt 1, pkt 2 lit. a i b oraz pkt 4–6 – w przypadku banków, których skala działalności handlowej nie jest znacząca.

§ 7. Obliczając wymogi kapitałowe, o których mowa w § 6, bank powinien uwzględnić ryzyko braku płynności rynku.

§ 8. Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rynkowego, oblicza się na podstawie pozycji pierwotnych w instrumentach bazowych, określających rodzaje i wielkość ryzyka obciążającego poszczególne operacje zawarte i nierozliczone do końca dnia

sprawozdawcze-go, wyznaczonych zgodnie z ogólnymi zasadami określonymi w części I załącznika nr 1 do uchwały oraz z uwzględnieniem zasad szczegółowych określonych w załącznikach nr 4–8 do uchwały.

§ 9. 1. Do obliczania wymogów kapitałowych:

- 1) o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2, bank może stosować metodę wartości zagrożonej opisaną w załączniku nr 12 do uchwały,
- 2) o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 lit. a, bank może stosować metodę mieszaną opisaną w części II ust. 3 załącznika nr 4 do uchwały.

2. Bank może stosować metody, o których mowa w ust. 1, pod warunkiem że:

- 1) bank wystąpi do Komisji Nadzoru Bankowego z wnioskiem w tej sprawie i uzyska zgodę na stosowanie wybranej metody,
- 2) ustalona dla wybranej metody na dzień przedłożenia wniosku, na podstawie weryfikacji historycznej, o której mowa w części III ust. 1 załącznika nr 12 do uchwały, liczba dni – spośród 250 dni roboczych bezpośrednio poprzedzających dzień obliczenia, w których dzienna strata rynkowa na pozycjach pierwotnych objętych metodą wartości zagrożonej przekroczyła wartość zagrożoną wyznaczoną na dany dzień roboczy – nie przewyższa 10.

3. Przedłożony Komisji Nadzoru Bankowego wniosek o wydanie zgody na stosowanie przez bank metody wartości zagrożonej lub metody mieszanej, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, powinien zawierać w szczególności:

- 1) wskazanie wybranej metody i zakresu jej stosowania do obliczania wymogów kapitałowych,
- 2) procedury zarządzania ryzykiem, uwzględniające w szczególności przepisy części I ust. 3 załącznika nr 12 do uchwały,
- 3) opis metody obliczania wartości zagrożonej (model wartości zagrożonej), uwzględniający w szczególności zapisy części II załącznika nr 12 do uchwały oraz wskazanie sposobu uwzględnienia w modelu wymagań opisanych w części II ust. 3 załącznika nr 12 do uchwały,
- 4) szczegółowe kryteria wyodrębnienia pozycji pierwotnych objętych modelem wartości zagrożonej, o których mowa w części II ust. 3 pkt 1 załącznika nr 4 do uchwały, wraz z uzasadnieniem,
- 5) procedury wewnętrznej kontroli wypełnienia normy adekwatności kapitałowej,
- 6) specyfikację i weryfikację założeń modelu wartości zagrożonej,
- 7) opis źródeł i metod aktualizacji danych wykorzystywanych w modelu wartości zagrożonej,
- 8) sposób szacowania parametrów modelu wartości zagrożonej (w tym schemat ważenia danych),
- 9) opis specyfiki sytuacji banku w zakresie podejmowanego ryzyka, uwzględniający w szczególności przepisy części II ust. 3 załącznika nr 12 do uchwały,
- 10) założenia i opis przyjętych zasad weryfikacji modelu wartości zagrożonej, o których mowa w części III załącznika nr 12 do uchwały, w tym szczegółowych zasad wyznaczania rzeczywistych dziennych strat i strat rewaluacyjnych,
- 11) analizę zastosowania modelu wartości zagrożonej do obliczania wymogów kapitałowych za okres roku poprzedzającego datę przedłożenia wniosku, wraz z analizą wypełnienia normy adekwatności kapitałowej.

4. Bank stosujący metody, o których mowa w ust. 1, obowiązany jest zaniechać ich stosowania począwszy od dnia, w którym ustalona na podstawie weryfikacji historycznej, o której mowa w części III ust. 1 załącznika nr 12 do uchwały, liczba dni – spośród poprzedzających ten dzień 250 kolejnych dni roboczych, w których dzienna strata rynkowa na pozycjach pierwotnych objętych metodą wartości zagrożonej przekroczyła wartość zagrożoną wyznaczoną na dany dzień roboczy – przewyższa 10, lub od dnia, w którym zmienił się stan faktyczny w stosunku do danych wymienionych w ust. 3 pkt 1–10.

§ 10. 1. W razie przekroczenia normy adekwatności kapitałowej w jakimkolwiek dniu, bank niezwłocznie przesyła do Komisji Nadzoru Bankowego zawiadomienie sporządzone według wzoru określonego w załączniku nr 13 do uchwały.

2. Bank realizujący program naprawczy lub przejmujący inny bank krajowy zagrożony upadłością lub likwidacją ze względu na złą sytuację ekonomiczną, wykonuje obowiązek, o którym mowa w ust. 1, poprzez przekazywanie do NBP danych określonych w uchwale nr 23/2003 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 25 lipca 2003 r. w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego (Dz.Urz. NBP Nr 16, poz. 26 oraz z 2004 r. Nr 1, poz. 1 i Nr 5, poz. 11).

§ 11. Współczynnik wypłacalności banku oblicza się w procentach jako pomnożony przez 100 ułamek, którego:

- 1) licznikiem jest wartość funduszy własnych powiększona, z zastrzeżeniem § 5 ust. 4, o kapitał krótkoterminowy,
- 2) mianownikiem jest pomnożony przez 12,5 całkowity wymóg kapitałowy.

§ 12. 1. Bank zobowiązany do sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, niezależnie od obowiązku przestrzegania normy adekwatności kapitałowej w ujęciu indywidualnym, zobowiązany jest dodatkowo do codziennego przestrzegania normy adekwatności kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym, uwzględniając działanie banku w holdingu w sposób określony w ust. 2.

2. W celu uwzględnienia działania banku w holdingu, bank ujmuje w rachunku normy adekwatności kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym:

- 1) skonsolidowane fundusze własne – rozumiane jako fundusze własne obliczone przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych dla banków podlegających nadzorowi skonsolidowanemu w uchwale nr 5/2004 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 8 września 2004 r. w sprawie wysokości, zakresu i warunków pomniejszania funduszy własnych banku o zaangażowania kapitałowe w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki i zakłady ubezpieczeń oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach przy określaniu sposobu obliczania funduszy własnych (Dz.Urz. NBP Nr 15, poz. 26),
- 2) skonsolidowany kapitał krótkoterminowy – rozumiany jako dodatkowe pozycje bilansu, o których mowa w art. 128 ust. 3 pkt 1 ustawy – Prawo bankowe, wyzna-

- czone na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego banku przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych w uchwale,
- 3) skonsolidowane wymogi kapitałowe – rozumiane jako wymogi kapitałowe, obliczone przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych w uchwale z pominięciem wpływu podmiotów konsolidowanych metodą praw własności, przy czym:
- a) skonsolidowany portfel handlowy obejmuje operacje zaliczone przez bank i podmioty ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym do ich portfeli handlowych (zgodnie z ich pierwotną klasyfikacją dokonaną przez te podmioty), a w przypadku gdy podmioty te nie wyodrębniają portfela handlowego i portfela bankowego, odpowiedniej klasyfikacji operacji dokonuje bank sporządzający skonsolidowane sprawozdanie finansowe, zgodnie z zasadami stosowanymi do własnych operacji,
  - b) skonsolidowany portfel bankowy stanowią pozostałe operacje,
  - c) przez skonsolidowane przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań rozumie się przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań obliczone na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego banku przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych dla banków podlegających nadzorowi skonsolidowanemu w uchwale nr 6 /2004 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 8 września 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, określenia innych zaangażowań, wobec których nie stosuje się przepisów dotyczących limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań, oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach, w obliczaniu limitów koncentracji zaangażowań (Dz.Urz. NBP Nr 15, poz. 27),
  - d) skonsolidowane przekroczenie progu koncentracji kapitałowej – rozumiane jako przekroczenie progu koncentracji kapitałowej obliczone przy odpowiednim zastosowaniu zasad określonych w załączniku nr 11 do uchwały, przyjmując za podstawę obliczania tego progu skonsolidowane fundusze własne obliczone w sposób określony w pkt 1.

§ 13. Bank obowiązany jest w zakresie niezbędnym do realizacji postanowień uchwały opracować w formie pisemnej wewnętrzną procedurę, zatwierdzoną przez zarząd banku, obejmującą szczegółowe zasady wyodrębniania portfela handlowego i bankowego, wyznaczania pozycji pierwotnych, ustalania wyniku rynkowego, ustalania straty na operacjach zaliczonych do portfela bankowego, stosowania technik estymacyjnych oraz zasad stosowania normy adekwatności kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym.

§ 14. 1. Traci moc uchwała nr 5/2001 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, w tym z tytułu przekroczenia limitów koncentracji wiarytelności, sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku, z uwzględnieniem powiązań banków z innymi podmiotami zależnymi lub działającymi w tym samym holdingu oraz określenia do-

---

Konsultacje dla banków

---

datkowych pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej oraz zakresu i sposobu ich wyznaczania (Dz.Urz. NBP Nr 22, poz. 43, z 2003 r. Dz.Urz. NBP nr 11, poz. 16 oraz z 2004 r. Nr 8, poz. 16) z wyjątkiem § 15 ust. 2 tej uchwały.

2. Zgody, o których mowa w § 9 ust. 2 pkt 1 uchwały wymienionej w ust. 1 oraz w części I ust. 4 pkt 4 załącznika nr 1 do tej uchwały i informacje, o których mowa w części I ust. 2 pkt 2 załącznika nr 4 do tej uchwały, zachowują ważność do czasu zmiany stanu faktycznego przedstawionego przez bank odpowiednio we wniosku lub informacji.

§ 15. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2005 r.

Przewodniczący
Komisji Nadzoru Bankowego

Załącznik nr 1 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia
8 września 2004 r. (poz. 25)

OGÓLNE ZASADY OBLICZANIA POZYCJI W INSTRUMENTACH BAZOWYCH

I. Wyznaczanie pozycji pierwotnych w instrumentach bazowych

1. Instrumenty bazowe oraz parametry cenowe określono dla potrzeb obliczania łącznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka rynkowego, odpowiednio w załącznikach nr 4–8 do uchwały.

2. Pozycje pierwotne w instrumentach bazowych wyznacza się w zakresie:

- 1) operacji bilansowych – oznaczających operacje, których wynikiem są aktywa i zobowiązania bilansowe,
- 2) operacji pozabilansowych – oznaczających operacje, których wynikiem są zobowiązania pozabilansowe, obejmujących:
  - a) pozabilansowe operacje warunkowe – których wynikiem są:
    - pozabilansowe udzielone i otrzymane zobowiązania warunkowe (o charakterze gwarancyjnym i dotyczące finansowania),
    - pozabilansowe transakcje kredytowe – których wynikiem są pozabilansowe udzielone lub otrzymane zobowiązania do nabycia, zbycia lub gotówkowego rozliczenia instrumentu bazowego stanowiącego aktywo referencyjne, w przypadku zajścia określonego zdarzenia kredytowego,
  - b) transakcje pozabilansowe – których wynikiem są pozabilansowe zobowiązania związane z realizacją operacji terminowych (w szczególności terminowe transakcje kupna/sprzedaży, zamiany, depozytowo/lokacyjne), w tym:
    - pozabilansowe transakcje bieżące – oznaczające transakcje pozabilansowe, których realizacja nastąpi w określonym w umowie przyszłym terminie nie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia zawarcia transakcji (tj. 48 godzin od zamknięcia dnia, w którym zawarto transakcję, bez godzin przypadających na dni wolne od pracy), przy z góry ustalonym poziomie parametru cenowego,
    - pozabilansowe transakcje terminowe proste – oznaczające transakcje pozabilansowe, których realizacja nastąpi w określonym w umowie przyszłym terminie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia zawarcia transakcji (tj. 48 godzin od zamknięcia dnia, w którym zawarto transakcję, bez godzin przypadających na dni wolne od pracy), przy z góry ustalonym poziomie parametru cenowego,
    - pozabilansowe transakcje terminowe opcyjne (opcje, w tym warranty) – oznaczające transakcje pozabilansowe polegające na kupnie lub sprzedaży prawa do nabycia lub zbycia określonej ilości instrumentu bazowego, których reali-

zacja może nastąpić w określonym w umowie przyszłym terminie lub okresie, przy z góry ustalonym poziomie parametru cenowego.

3. Z zastrzeżeniem rozwiązań szczególnych określonych w załącznikach 4–11, pozycje pierwotne (długie, krótkie) w instrumentach bazowych oblicza się jako:

- 1) salda (Wn, Ma) bilansowe lub pozabilansowe wynikające z operacji bilansowej, pozabilansowej operacji warunkowej lub pozabilansowej transakcji bieżącej,
- 2) salda (Wn, Ma) wynikające z teoretycznych operacji bilansowych (w szczególności bilansowych operacji depozytowych lub lokacyjnych) lub z teoretycznych pozabilansowych transakcji bieżących (w szczególności pozabilansowych transakcji bieżących kupna lub sprzedaży), stanowiących odwzorowanie pozabilansowej transakcji terminowej, zapewniające realizację celu jej zawarcia, przy zachowaniu jej profilu ryzyka (dekompozycja pozabilansowej transakcji terminowej).

4. Opcje uwzględnia się w rachunku pozycji pierwotnych w kwotach ich ekwiwalentów delta, równych nominalnym kwotom opcji, pomnożonym przez odpowiadający im współczynnik delta, przy czym:

- 1) współczynnik delta opcji rozumiany jest jako iloraz zmiany wartości opcji i implikującego tę zmianę dowolnie małego przyrostu wartości instrumentu bazowego opcji,
- 2) w przypadku opcji oferowanych w obrocie giełdowym należy stosować współczynniki delta ustalone przez giełdy tych transakcji,
- 3) w przypadku opcji oferowanych w obrocie pozagiełdowym należy stosować współczynniki delta obliczone na podstawie własnych modeli wyceny opcji,
- 4) w przypadku, o którym mowa w pkt 3, bank obowiązany jest uzyskać zgodę Komisji Nadzoru Bankowego na obliczanie współczynników delta na podstawie własnych modeli wyceny opcji, wydaną na podstawie wniosku banku zawierającego:
  - a) opis modelu wyceny opcji, stanowiącego podstawę obliczania współczynnika delta,
  - b) specyfikację i weryfikację założeń modelu wyceny opcji,
  - c) specyfikację produktową zakresu stosowania modelu wyceny opcji,
  - d) opis źródeł i metod aktualizacji danych wykorzystywanych przez model wyceny opcji,
  - e) sposób szacowania parametrów modelu wyceny opcji,
  - f) procedury wewnętrzne w zakresie zarządzania ryzykiem oraz księgowej ewidencji transakcji opcyjnych.

5. Bank, który zawiera terminowe transakcje opcyjne obowiązany jest do kontroli i limitowania ryzyka wynikającego z wpływu innych niż zmiany bieżących parametrów cenowych czynników wpływających na wartość opcji.

6. Bank, który zawiera terminowe transakcje opcyjne tylko i wyłącznie w sposób zapewniający jednoczesne (každorazowe i natychmiastowe) zawarcie przeciwstawnej terminowej transakcji opcyjnej o tych samych parametrach, zwolniony jest z obowiązku, o którym mowa w ust. 4 pkt 4.

7. Operacje złożone, polegające na:

- 1) zawarciu transakcji pozabilansowej (transakcja zewnętrzna), której przedmiotem jest inna transakcja pozabilansowa (transakcja wewnętrzna) – uwzględnia się w rachunku pozycji pierwotnych zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym

załączniku zastosowanymi do transakcji zewnętrznej, przy czym transakcji tej przypisuje się kwotę nominalną transakcji wewnętrznej,

- 2) jednoczesnym zawarciu kilku operacji – rozkłada się na operacje składowe i uwzględnia się odrębnie w rachunku pozycji pierwotnych zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym załączniku.

8. Operacje, których wynikiem są zarówno aktywa lub zobowiązania bilansowe jak i zobowiązania pozabilansowe rozkłada się odpowiednio na operacje bilansowe i operacje pozabilansowe i uwzględnia w rachunku pozycji pierwotnych odrębnie zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym załączniku.

9. Dzień zapadalności pozycji pierwotnej oznacza wynikający z umowy ostateczny dzień spłaty wszystkich zobowiązań związanych z pozycją pierwotną, przy czym:

- 1) bieżąca pozycja pierwotna oznacza pozycję pierwotną, której dzień zapadalności przypada w terminie nie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia zawarcia transakcji (tj. 48 godzin od zamknięcia dnia, w którym zawarto transakcję, bez godzin przypadających na dni wolne od pracy),
- 2) terminowa pozycja pierwotna oznacza pozycję pierwotną, której dzień zapadalności przypada w terminie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia zawarcia transakcji (tj. 48 godzin od zamknięcia dnia, w którym zawarto transakcję, bez godzin przypadających na dni wolne od pracy).

10. Z zastrzeżeniem ust. 11, gwarantowanie emisji papierów wartościowych uwzględnia się w rachunku pozycji pierwotnych w kwocie zobowiązania do objęcia (zakupu), po z góry ustalonej cenie i w z góry ustalonym terminie, papierów wartościowych (dłużnych lub kapitałowych) pochodzących z nowej emisji, pomniejszonej o kwoty dokonanych subskrypcji i otrzymanych regwarancji.

11. Gwarantowanie emisji papierów wartościowych można uwzględniać w rachunku pozycji pierwotnych jako iloczyn kwoty zobowiązania do objęcia (zakupu), po z góry ustalonej cenie i w z góry ustalonym terminie, papierów wartościowych (dłużnych lub kapitałowych) pochodzących z nowej emisji, pomniejszonej o kwoty dokonanych subskrypcji i otrzymanych regwarancji, i odpowiednich współczynników przeliczeniowych określonych w poniższej tabeli:

Okres	Współczynniki przeliczeniowe
od podpisania umowy do dnia zerowego	0%
w pierwszym dniu roboczym po dniu zerowym	10%
w drugim i trzecim dniu roboczym po dniu zerowym	25%
w czwartym dniu roboczym po dniu zerowym	50%
w piątym dniu roboczym po dniu zerowym	75%
w szóstym i dalszych dniach roboczych po dniu zerowym	100%

przy czym dzień zerowy oznacza dzień, w którym bank staje się bezwarunkowo zobowiązany do objęcia (zakupu) znanej ilości papierów wartościowych po uzgodnionej cenie.

12. Pozycje pierwotne w instrumentach bazowych wyraża się w wartości bilansowej (zdyskontowanej do wartości bieżącej), przy czym:

- 1) bieżące pozycje pierwotne wyrażone w walutach obcych przelicza się na złote za pomocą średniego kursu ogłaszanego przez NBP na dzień sprawozdawczy w trybie przyjętym dla ich wyceny tak jak na dzień bilansowy,
- 2) pozycji, których dzień zapadalności przypada w terminie krótszym niż rok, można nie dyskontować.

II. Obliczanie pozycji zagregowanych

1. Pozycję netto w danym instrumencie bazowym oblicza się jako bezwzględną wartość różnicy pomiędzy sumą długich i sumą krótkich pozycji pierwotnych bilansowych i pozabilansowych w danym instrumencie bazowym, przy czym pozycję tę oznacza się jako:

- 1) długą – gdy różnica ta jest dodatnia,
- 2) krótką – gdy różnica ta jest ujemna,
- 3) domkniętą – gdy różnica ta jest równa zero.

2. Pozycję całkowitą oblicza się jako:

- 1) sumę długich lub sumę krótkich pozycji netto w poszczególnych instrumentach bazowych, w zależności od tego, która z tych sum jest wyższa,
- 2) sumę długich pozycji netto w poszczególnych instrumentach bazowych – gdy sumy, o których mowa w pkt 1, są sobie równe.

3. Globalną pozycję netto oblicza się jako bezwzględną wartość różnicy między sumą długich i sumą krótkich pozycji pierwotnych w instrumentach bazowych, przy czym pozycję tę oznacza się jako:

- 1) długą – gdy różnica ta jest dodatnia,
- 2) krótką – gdy różnica ta jest ujemna,
- 3) domkniętą – gdy różnica ta jest równa zero.

4. Globalną pozycję brutto oblicza się jako sumę pozycji pierwotnych długich i pozycji pierwotnych krótkich w instrumentach bazowych.

Bezpieczny Bank

Załącznik nr 2 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia
8 września 2004 r. (poz. 25)

Operacje zawarte w dniu .....
zaliczone do portfela handlowego

Wyszczególnienie (wg rodzajów operacji, instrumentów bazowych)	Portfel handlowy (kwoty nominalne operacji w tys. zł)
Operacje bilansowe:	
Razem operacje bilansowe	
Operacje pozabilansowe:	
Razem operacje pozabilansowe	
Razem operacje bilansowe i pozabilansowe	
Skala działalności handlowej	

Załącznik nr 3 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia
8 września 2004 r. (poz. 25)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO

I. Uwagi ogólne

1. Banki, których skala działalności handlowej nie jest znacząca, obliczają łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego w zakresie portfela bankowego i portfela handlowego łącznie.

2. Banki, których skala działalności handlowej jest znacząca, obliczają łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego w zakresie portfela bankowego.

3. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem pomnożoną przez 8%.

4. Klasyfikację podmiotów dla celów przypisania wag ryzyka poszczególnym kategoriom aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych określono w części II załącznika.

5. Sumę aktywów ważonych ryzykiem oblicza się jako sumę wartości poszczególnych kategorii aktywów pomnożonych przez przypisane im procentowe wagi ryzyka, zgodnie z częścią III załącznika.

6. Sumę udzielonych zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem oblicza się jako sumę iloczynów ekwiwalentów bilansowych udzielonych zobowiązań pozabilansowych i odpowiadających im procentowych wag ryzyka kontrahenta, określonych w części IV ust. 3 załącznika.

7. Ekwiwalent bilansowy udzielonego zobowiązania pozabilansowego oblicza się:

- 1) zgodnie z częścią IV ust. 1 załącznika – w przypadku udzielonych pozabilansowych zobowiązań warunkowych,
- 2) zgodnie z częścią IV ust. 2 załącznika – w przypadku udzielonych zobowiązań pozabilansowych wynikających z transakcji pozabilansowych.

8. Aktywom i udzielonym zobowiązaniom pozabilansowym, których spłata uzależniona jest od podmiotu innego niż dłużnik, przypisuje się wyższą z wag ryzyka przypisanych dłużnikowi lub temu podmiotowi.

9. Operacje z otrzymanym i udzielonym przyrzeczeniem odkupu

Należności lub udzielone zobowiązania pozabilansowe, w zależności od okresowego w odrębnych przepisach sposobu ich ujmowania w sprawozdaniu finansowym, wynikające z operacji dokonywanych na podstawie umowy z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, uwzględnia się w rachunku aktywów lub zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem, jako zabezpieczone należności lub udzielone zobowiązania pozabilansowe.

10. Sekurytyzacja

- 1) Wierzytelności przeniesione na inny podmiot (sekurytyzacja), można wyłączyć z rachunku aktywów i zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem, pod warunkiem, że:
  - a) umowa sekurytyzacji zapewnia spełnienie wymogów określonych w art. 92a ustawy – Prawo bankowe,
  - b) bank posiada aktualną i wiarygodną opinię prawną potwierdzającą, że umowa sekurytyzacji zapewnia spełnienie warunków, o których mowa w lit. a, według uregulowań prawa właściwego dla obu stron umowy,
  - c) bank poinformował Komisję Nadzoru Bankowego o zamiarze dokonania sekurytyzacji oraz przedstawił jej strukturę - informacja powinna w szczególności zawierać: dane dotyczące statusu podmiotu emisyjnego, projekt umowy banku z podmiotem emisyjnym oraz opis alokacji ryzyka kredytowego.
- 2) Nabytym przez bank papierem wartościowym wyemitowanym w ramach sekurytyzacji, z zastrzeżeniem art. 92a ust. 5 ustawy – Prawo bankowe, przypisuje się wagę ryzyka zgodnie z ich klasyfikacją, przy czym:
  - a) papierem wartościowym posiadającym rating niższy niż inwestycyjny oraz nieposiadającym ratingu nie można przypisać wagi ryzyka niższej niż 100%,
  - b) papierem wartościowym transzy podporządkowanej względem innych transz w zakresie absorpcji strat przypisuje się wagę ryzyka 1250%,
  - c) papierem wartościowym transzy pośredniej nie można przypisać wagi ryzyka niższej niż 50%.

11. Subpartycypacja

- 1) Wierzytelności, w przypadku których ryzyko kredytowe banku zostało w całości lub części przeniesione na inny podmiot (subpartycypacja), ujmuje się w rachunku aktywów ważonych ryzykiem zgodnie z następującymi zasadami:
  - a) w części proporcjonalnej do ustalonego udziału tego podmiotu w stratach, wierzytelności traktuje się jak należności gwarantowane (poręczone) przez ten podmiot i przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą temu podmiotowi,
  - b) w części proporcjonalnej do ustalonego udziału banku w stratach, wierzytelności traktuje się jak należności od pierwotnego dłużnika i przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą temu dłużnikowi,
  - c) części ekspozycji wyłączonej z proporcjonalnego podziału strat, podporządkowanej względem pozostałej części wierzytelności w zakresie absorpcji strat, przypisuje się wagę ryzyka 1250%,
  - d) bank informuje Komisję Nadzoru Bankowego o zamiarze przeprowadzenia subpartycypacji oraz przedstawia strukturę transakcji – informacja powinna w szczególności zawierać: dane dotyczące statusu podmiotu uczestniczącego w subpartycypacji, projekt umowy banku z tym podmiotem emisyjnym oraz opis alokacji ryzyka kredytowego.
- 2) Wierzytelnościom, w przypadku których ryzyko kredytowe innego podmiotu zostało w całości lub części przeniesione na bank:
  - a) w części objętej proporcjonalnym udziałem w stratach:
    - do wysokości ustalonego udziału banku w stratach – przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą pierwotnemu dłużnikowi,
    - do wysokości ustalonego udziału tego podmiotu w stratach – przypisuje się wagę ryzyka odpowiadającą temu podmiotowi,

b) w części podporządkowanej względem części, o której mowa w lit. a, w zakresie absorpcji strat – przypisuje się wagę ryzyka 1250%.

12. Pozabilansowe transakcje kredytowe

- 1) Aktywom lub udzielonym zobowiązaniom pozabilansowym, których ryzyko kredytowe zostało zabezpieczone pozabilansową transakcją kredytową można przypisać odpowiednio wagę ryzyka lub wagę ryzyka kontrahenta odpowiadającą należności od kontrahenta banku będącego stroną tej transakcji, pod warunkiem, że transakcja ta:
  - a) skutecznie i w całości przenosi ryzyko kredytowe na kontrahenta, oraz
  - b) bank posiada aktualną i wiarygodną opinię prawną potwierdzającą, że umowa zawarcia transakcji zapewnia spełnienie warunku określonego w lit. a.
- 2) Udzielonym zobowiązaniom pozabilansowym wynikającym z zawartych przez bank pozabilansowych transakcji kredytowych, w wyniku których bank przejmuje ryzyko kredytowe innego podmiotu przypisuje się wagę ryzyka kontrahenta odpowiadającą aktywowi referencyjnemu transakcji.

13. Saldowanie transakcji pozabilansowych

- 1) Saldowaniu mogą podlegać transakcje pozabilansowe, które spełniają następujące warunki:
    - a) są objęte umową ramową o saldowaniu, o której mowa w art. 85 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535, Nr 217, poz. 2125 oraz z 2004 r. Nr 91, poz. 870 i 871 i Nr 96, poz. 959),
    - b) umowa ramowa przewiduje, że w przypadku jej rozwiązania zostanie obliczona i wypłacona tylko jedna kwota stanowiąca sumę wyników rynkowych na wszystkich transakcjach pozabilansowych objętych umową,
    - c) rozwiązanie umowy ramowej może nastąpić na skutek niewypłacalności jednego z kontrahentów,
    - d) bank posiada aktualną i wiarygodną opinię prawną potwierdzającą, że umowa ramowa o saldowaniu spełnia warunki, o których mowa w lit. a–c oraz w art. 85 ustawy, o której mowa w lit. a, według uregulowań prawa właściwego dla obu stron umowy,
    - e) bank monitoruje zmiany uregulowań prawnych w kontekście przepisu lit. d.
  - 2) Ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowych objętych umową ramową o saldowaniu oblicza się:
    - a) w metodzie zaangażowania pierwotnego:
      - dla transakcji terminowych jednorodnych - poprzez zastosowanie zasad określonych w cz. IV ust. 2 pkt 7, przyjmując że wszystkie transakcje jednorodne objęte umową ramową stanowią jedną transakcję terminową z nominalną kwotą równą sumie nominalnych kwot poszczególnych transakcji jednorodnych z uwzględnieniem kompensacji wzajemnych roszczeń,
      - dla pozostałych transakcji terminowych – jako 75% sumy ekwiwalentów bilansowych obliczonych dla tych transakcji zgodnie z cz. IV ust. 2 pkt 7, przy czym przez transakcje pozabilansowe jednorodne rozumie się transakcje pozabilansowe tego samego rodzaju, rozliczane wyłącznie w formie pieniężnej, z identycznymi instrumentami bazowymi i umownymi terminami rozliczenia,
    - b) w metodzie wyceny rynkowej – jako sumę:
-
-

- kosztu zastąpienia netto transakcji objętych daną umową ramową o saldowaniu równego: (i) sumie wyników rynkowych na wszystkich transakcjach pozabilansowych objętych umową ramową o saldowaniu obliczonych za okres od powstania zobowiązań, bez uwzględnienia zapisów § 4 ust. 3 uchwały – jeżeli suma ta jest dodatnia lub (ii) zera – gdy suma ta nie jest dodatnia, oraz
- oczekiwanej przyszłej straty na transakcjach objętych umową ramową, obliczonej jako 40% sumy oczekiwanych przyszłych strat na tych transakcjach, obliczonych zgodnie z cz. IV ust. 2 pkt 6 lit. c, powiększonej o 60% sumy oczekiwanych przyszłych strat na tych transakcjach pomnożonej przez iloraz kosztu zastąpienia netto tych transakcji i sumy kosztów zastąpienia poszczególnych transakcji.

II. Klasyfikacja podmiotów

W klasyfikacji podmiotów przedstawionej w ust. 1-3 przez państwa należące do strefy A rozumie się:

- 1) państwa członkowskie Unii Europejskiej (EU),
- 2) państwa członkowskie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD),
- 3) państwa, które zawarły porozumienia w sprawie udzielania kredytów z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (IMF), w związku z Ogólnym Porozumieniem o Zaciąganiu Kredytów (GAB).

1. Podmioty klasy I

- 1) rządy i banki centralne państw należących do strefy A (w tym Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowy Bank Polski), a także instytucje rządowe szczebla centralnego,
- 2) Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A., w zakresie umów ubezpieczenia eksportowego lub gwarancji ubezpieczeniowych, objętych gwarancjami Skarbu Państwa, zawartych lub udzielonych na podstawie przepisów ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych,
- 3) Bankowy Fundusz Gwarancyjny,
- 4) wiarygodne giełdy i izby rozliczeniowe, wymagające codziennego regulowania depozytów zabezpieczających – w przypadku gdy są one stroną transakcji pozabilansowej (oceny wiarygodności giełdy lub izby rozliczeniowej dokonuje bank i przekazuje tę ocenę Komisji Nadzoru Bankowego, która może zmienić proponowaną przez bank kwalifikację).

2. Podmioty klasy II

- 1) banki krajowe i instytucje kredytowe, a także banki zagraniczne mające siedzibę w państwach należących do strefy A,
- 2) władze lokalne lub regionalne państw należących do strefy A (w tym jednostki samorządów terytorialnych Rzeczypospolitej Polskiej) i ich związki,
- 3) wielostronne banki rozwoju:
  - a) Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju,
  - b) Międzynarodowa Korporacja Finansowa,

- c) Międzyamerykański Bank Rozwoju,
  - d) Azjatycki Bank Rozwoju,
  - e) Afrykański Bank Rozwoju,
  - f) Bank Rozwoju Rady Europy,
  - g) Nordycki Bank Inwestycyjny,
  - h) Karaibski Bank Rozwoju,
  - i) Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju,
  - j) Europejski Fundusz Inwestycyjny,
  - k) Międzyamerykańska Korporacja Inwestycyjna,
  - l) Wielostronna Agencja Gwarantowania Inwestycji,
- 4) Europejski Bank Inwestycyjny.

3. Podmioty klasy III

Podmioty niezaliczone do klasy I lub II.

III. Procentowe wagi ryzyka aktywów

W przedstawionej poniżej klasyfikacji aktywa rozumiane są łącznie ze związanymi z nimi innymi należnościami, jeśli należności te ujęte są w rachunku wyników.

1. Waga ryzyka 0%:

- 1) kasa,
- 2) środki banku zrzeszonego na rachunku rezerwy obowiązkowej w banku, w którym jest on zrzeszony,
- 3) aktywa wynikające z wyceny transakcji pozabilansowych,
- 4) naliczone odsetki ujęte w przychodach zastrzeżonych,
- 5) należności od podmiotów klasy I,
- 6) należności od podmiotów klasy II i III, w części zabezpieczonej:
  - a) kwotą pieniężną przelaną na rachunek banku, zgodnie z art. 102 ustawy – Prawo bankowe,
  - b) gwarancjami (poręczeniami) udzielonymi przez podmioty klasy I ,
  - c) dłużnymi papierami wartościowymi, których emitentem jest podmiot klasy I,
- 7) dłużne papiery wartościowe, których emitentem jest podmiot klasy I,
- 8) dłużne papiery wartościowe, których emitentem jest podmiot klasy II lub III, w części gwarantowanej (poręczonej) przez podmioty klasy I,
- 9) aktywa niewymienione w pkt 5–8 pomniejszające fundusze własne (w tym aktywa biur maklerskich funkcjonujących w strukturach banku – w przypadku gdy fundusze własne tych biur zostały wyłączone z funduszy własnych banku).

2. Waga ryzyka 20%:

- 1) należności od podmiotów klasy II, w części nieobjętej wagą ryzyka 0%,
- 2) należności od podmiotów klasy III, w części nieobjętej wagą ryzyka 0%, ale zabezpieczonej:
  - a) gwarancjami (poręczeniami) udzielonymi przez podmioty klasy II,
  - b) dłużnymi papierami wartościowymi, których emitentem jest podmiot klasy II,
- 3) dłużne papiery wartościowe, których emitentem jest podmiot klasy II,

- 4) dłużne papiery wartościowe, których emitentem jest podmiot klasy III, w części nieobjętej wagą ryzyka 0%, ale gwarantowanej (poręczonej) przez podmioty klasy II.

3. Waga ryzyka 50%:

- 1) należności od podmiotów klasy III, w części nieobjętej wagami ryzyka 0% i 20%, ale zabezpieczonej hipoteką ustanowioną na nieruchomości mieszkalnej, którą dłużnik zamieszkuje lub będzie zamieszkiwał, bądź też oddał lub odda w najem lub dzierżawę, do wysokości nie wyższej niż:
  - a) wysokość dokonanego wpisu do księgi wieczystej, oraz
  - b) kwoty równej:
    - 50% wartości ustalonej na podstawie wyceny rzeczoznawcy majątkowego (jeżeli wycena nie uwzględnia wcześniej powstałych obciążeń, to wartość tę pomniejsza się najpierw o łączną ich kwotę), lub
    - 60% bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości, ustalonej zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz.U. z 2003 r. Nr 99, poz. 919).
- 2) pozostałe bilansowe konta rozrachunkowe (konta porządkujące).

4. Waga ryzyka 100%:

- 1) należności nieobjęte wagami ryzyka 0%, 20%, 50% lub 1250% (w tym należności z tytułu rozrachunków z kontrahentami, których tożsamości nie można ustalić),
- 2) papiery wartościowe, w części nieobjętej wagami ryzyka 0%, 20%, 50% lub 1250%, udziały i inne składniki funduszy własnych innych podmiotów, niepomniejszające funduszy własnych banku,
- 3) pozostałe aktywa niepomniejszające funduszy własnych banku, nieobjęte wagami ryzyka 0%, 20%, 50% lub 1250%.

5. Waga ryzyka 1250%:

- 1) wyemitowane w ramach sekurytyzacji nabyte przez bank zgodnie z cz. I ust. 10 papiery wartościowe transzy podporządkowanej względem innych transz w zakresie absorpcji strat,
- 2) wierzytelności objęte subpartycypacją, w części ekspozycji wyłączonej z proporcjonalnego podziału strat, podporządkowanej względem pozostałej części wierzytelności w zakresie absorpcji strat.

IV. Klasyfikacja udzielonych zobowiązań pozabilansowych

1. Ekwiwalent bilansowy udzielonych pozabilansowych zobowiązań warunkowych

Ekwiwalent bilansowy udzielonego pozabilansowego zobowiązania warunkowego oblicza się jako iloczyn nominalnej wartości zobowiązania i procentowej wagi ryzyka produktu przypisanej mu zgodnie z poniższą klasyfikacją:

- 1) Waga ryzyka produktu 0% (ryzyko niskie) – niewykorzystane zobowiązania kredytowe (zobowiązania udzielenia kredytu, zakupu papierów wartościowych, udzielenia gwarancji, poręczenia lub akceptu) z pierwotnym terminem zapadalności

---

Konsultacje dla banków

---

do jednego roku lub które można bezwarunkowo wypowiedzieć w każdej chwili bez uprzedzenia.

- 2) Waga ryzyka produktu 20% (ryzyko nisko-średnie):
  - a) udzielone akredytywy dokumentowe, dla których zabezpieczenie stanowi wysłany towar,
  - b) inne udzielone zobowiązania wygasające z chwilą realizacji transakcji będącej ich podstawą, dla których zabezpieczenie stanowi wysłany towar.
- 3) Waga ryzyka produktu 50% (ryzyko średnie):
  - a) akredytywy dokumentowe otwarte i akredytywy dokumentowe potwierdzone, z wyłączeniem akredytyw objętych wagą ryzyka produktu 20%,
  - b) udzielone gwarancje jakości odsprzedawanych towarów i gwarancje zapłaty odszkodowania (w szczególności gwarancje przetargowe, gwarancje dobrego wykonania umowy, gwarancje zapłaty cła i gwarancje zapłaty podatku) oraz inne udzielone gwarancje i poręczenia nie stanowiące zabezpieczenia aktywów osób trzecich,
  - c) nieodwołalne akredytywy zabezpieczające niestanowiące zabezpieczenia aktywów osób trzecich,
  - d) niewykorzystane udzielone zobowiązania kredytowe i podobne zobowiązania z pierwotnym terminem zapadalności powyżej jednego roku.
- 4) Waga ryzyka produktu 100% (ryzyko wysokie):
  - a) udzielone gwarancje i poręczenia zabezpieczające aktywa osób trzecich,
  - b) nieodwołalne akredytywy zabezpieczające aktywa osób trzecich,
  - c) udzielone akcepty,
  - d) udzielone poręczenia wekslowe,
  - e) udzielone zobowiązania z tytułu transakcji z prawem zwrotu przedmiotu transakcji lub roszczeń z nim związanych,
  - f) nieopłacona część akcji i papierów wartościowych,
  - g) pozostałe udzielone pozabilansowe zobowiązania warunkowe.

2. Ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowych

- 1) Dla celów obliczania ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych stosuje się:
    - a) w bankach, których skala działalności handlowej jest znacząca – metodę wyceny rynkowej, określoną w pkt 6,
    - b) w bankach, których skala działalności handlowej nie jest znacząca:
      - metodę wyceny rynkowej, określoną w pkt 6, lub metodę zaangażowania pierwotnego, określoną w pkt 7 – do transakcji pozabilansowych, których instrumentem bazowym jest waluta lub instrument dłużny,
      - metodę wyceny rynkowej, określoną w pkt 6 – do pozostałych transakcji pozabilansowych.
  - 2) Ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowych oblicza się bez uwzględniania zapisów § 4 ust. 3 uchwały.
  - 3) Ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowych można obliczać z uwzględnieniem saldowania transakcji zgodnie z zasadami określonymi w cz. I ust. 13.
  - 4) Ekwiwalent bilansowy transakcji sprzedaży opcji jest równy zero.
-
-

Bezpieczny Bank

- 5) Ekwiwalent bilansowy operacji dokonywanych na podstawie umowy z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, których ujmowanie jako zobowiązania pozabilansowe wymagane jest przez inne przepisy, jest równy bilansowej wartości przedmiotu operacji.
- 6) Metoda wyceny rynkowej:
  - a) ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowej oblicza się jako sumę kosztu zastąpienia i oczekiwanej przyszłej straty,
  - b) za koszt zastąpienia przyjmuje się:
    - wynik rynkowy na danej transakcji pozabilansowej, obliczony za okres od dnia zawarcia transakcji lub ostatniego przeszacowania, bez uwzględnienia zapisów § 4 ust. 3 uchwały – gdy jest on dodatni,
    - zero – gdy wyżej wymieniony wynik nie jest dodatni,
  - c) oczekiwaną przyszłą stratę oblicza się jako iloczyn nominalnej kwoty transakcji pozabilansowej (lub wartości jej ekwiwalentu delta w przypadku opcji) i wagi ryzyka produktu przypisanej tej transakcji zgodnie z tabelą nr 1.

Tabela nr 1

Lp.	Rezydualny termin zapadalności ²	Instrument bazowy ¹			
		do 14 dni	ponad 14 dni – do 1 roku	ponad 1 rok – do 5 lat	ponad 5 lat
		(w %) ³			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	Instrumenty dłużne	0,00	0,00	0,50	1,50
2	Waluty obce i złoto	0,00	1,00	5,00	7,50
3	Instrumenty kapitałowe	6,00	6,00	8,00	10,00
4	Metale szlachetne oprócz złota	7,00	7,00	7,00	8,00
5	Towary i inne	10,00	10,00	12,00	15,00

¹ Instrumenty bazowe wyrażone w walucie obcej zalicza się do walut obcych, z tym że instrumenty bazowe jednowalutowych transakcji na stopę procentową zalicza się do instrumentów dłużnych.

² Od dnia sprawozdawczego do ustalonego dnia zapadalności transakcji. Dla transakcji, których rozliczenia dokonuje się w określonych terminach i ponownie ustala warunki, tak że wartość godziwa transakcji jest w tych terminach równa zero, rezydualny termin zapadalności jest równy okresowi do następnego takiego terminu rozliczenia. W przypadku transakcji stopy procentowej spełniających te kryteria i mających rezydualny termin zapadalności ponad rok, waga ryzyka produktu nie może być niższa od 0,5%.

³ Dla transakcji z wielokrotną wymianą ich instrumentów bazowych (lub ich wartości godziwych), wagi ryzyka produktu mnoży się przez liczbę takich wymian pozostałych do realizacji zgodnie z warunkami transakcji.

Konsultacje dla banków

7) Metoda zaangażowania pierwotnego

Ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowej oblicza się jako iloczyn nominalnej kwoty transakcji (lub wartości jej ekwiwalentu delta w przypadku opcji) i współczynnika konwersji kredytowej przypisanego tej transakcji zgodnie z tabelą nr 2.

Tabela nr 2

Lp.	Instrument bazowy ¹	Pierwotny termin zapadalności ²			
		do 14 dni	ponad 14 dni – do 1 roku	ponad 1 rok – do 2 lat	ponad 2 lata (za każdy rozp. rok ³)
		w % ⁴			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	Instrumenty dłużne	0,50	0,50	1,00	1,00
2	Waluty i złoto	0,00	2,00	5,00	3,00

¹ Instrumenty bazowe wyrażone w walucie obcej zalicza się do walut obcych, z tym że instrumenty bazowe jednowalutowych transakcji na stopę procentową zalicza się do instrumentów dłużnych.

² Od dnia zawarcia transakcji do ustalonego dnia jej zapadalności.

³ Maksymalnie do 100% łącznie za cały okres trwania transakcji.

⁴ Dla transakcji z wielokrotną wymianą ich instrumentów bazowych (lub ich wartości godziwych), wagi ryzyka produktu mnoży się przez liczbę takich wymian pozostałych do realizacji zgodnie z warunkami transakcji.

3. Procentowe wagi ryzyka kontrahenta

1) Waga ryzyka kontrahenta 0%:

- a) podmioty klasy I,
- b) podmioty klasy II i III, w zakresie operacji pozabilansowych z tymi podmiotami w części zabezpieczonej:
  - przelewem środków pieniężnych na rachunek banku, zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe,
  - gwarancjami (poręczeniami) udzielonymi przez podmioty klasy I,
  - dłużnymi papierami wartościowymi, których emitentem jest podmiot klasy I.

2) Waga ryzyka kontrahenta 20%:

- a) podmioty klasy II, w zakresie operacji pozabilansowych nieobjętych wagą ryzyka kontrahenta 0%,
- b) podmioty klasy III w zakresie operacji pozabilansowych nieobjętych wagą ryzyka kontrahenta 0%, w części zabezpieczonej:
  - gwarancjami (poręczeniami), udzielonymi przez podmioty klasy II,

---

Bezpieczny Bank

- dłużnymi papierami wartościowymi, których emitentem jest podmiot klasy II.
- 3) Waga ryzyka kontrahenta 50%:
Podmioty klasy III w zakresie transakcji pozabilansowych nieobjętych niższymi wagami ryzyka kontrahenta.
- 4) Waga ryzyka kontrahenta 100%:
Podmioty klasy III w zakresie operacji pozabilansowych nieobjętych niższymi wagami ryzyka kontrahenta.

Załącznik nr 4 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia
8 września 2004 r. (poz. 25)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA WALUTOWEGO

I. Szczególne zasady wyznaczania pozycji

1. Pierwotne pozycje w walutach obcych oraz pierwotne pozycje w złocie, zwane dalej łącznie walutowymi pozycjami pierwotnymi, oblicza się zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 1 do uchwały, przy czym:

- 1) przez instrumenty bazowe należy rozumieć poszczególne waluty obce oraz złoto, a także wszelkie inne instrumenty bazowe wyrażone w walucie obcej lub indeksowane do waluty obcej,
- 2) przez parametry cenowe należy rozumieć kursy walut obcych oraz cenę złota,
- 3) w rachunku pozycji pierwotnych uwzględnia się:
  - a) walutowe operacje bilansowe,
  - b) walutowe transakcje pozabilansowe,
  - c) operacje bilansowe i transakcje pozabilansowe, których instrument bazowy jest indeksowany do waluty obcej,
  - d) przyszłe koszty lub przychody walutowe w części zabezpieczonej przed ryzykiem walutowym.

2. Z zastrzeżeniem ust. 3, bank może uznać wybrane walutowe pozycje pierwotne za pozycje o charakterze strukturalnym, które podlegają wyłączeniu z rachunku pozycji walutowych, przy czym:

- 1) walutowe pozycje pierwotne o charakterze strukturalnym rozumiane są jako długoterminowe salda bilansowe związane z posiadaniem i utrzymywaniem:
  - a) dotacji dla oddziałów zagranicznych banku oraz akcji i udziałów w podmiotach zależnych i stowarzyszonych, jeśli dotacje te oraz akcje i udziały pomniejszają fundusze własne banku,
  - b) pozycji mających na celu zabezpieczenie adekwatności kapitałowej banku przed ryzykiem walutowym – w szczególności zabezpieczenie przed ryzykiem walutowym denominowanych w walucie obcej elementów rachunku funduszy własnych,
- 2) przed wyłączeniem bank obowiązany jest poinformować Komisję Nadzoru Bankowego o uznaniu walutowych pozycji pierwotnych za pozycje strukturalne, przedkładając:
  - a) informacje dotyczące rodzaju, wielkości i struktury walutowej tych pozycji,
  - b) uzasadnienie celowości zastosowania wyłączenia w kontekście ekspozycji na ryzyko walutowe.

3. W przypadku zmian stanu faktycznego w stosunku do informacji wymienionych w ust. 2 pkt 2, bank zaprzestaje wyłączenia pozycji strukturalnych, chyba że

uprzednio poinformuje Komisję Nadzoru Bankowego, stosując odpowiednio przepisy ust. 2 pkt 2.

4. Jeżeli kurs utworzonej na mocy porozumień międzynarodowych rozliczeniowej waluty obcej lub jednostki rozliczeniowej jest ustalany w stosunku do koszyka wybranych walut obcych, to salda wyrażone w tej walucie lub jednostce rozliczeniowej można uwzględniać w rachunku walutowych pozycji pierwotnych odpowiednio po ich rozłożeniu na waluty składowe.

II. Obliczanie wymogu kapitałowego

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się dla portfela bankowego i portfela handlowego łącznie, metodą podstawową, określoną w ust. 1, metodą wartości zagrożonej, określoną w ust. 2, lub metodą mieszaną, określoną w ust. 3.

1. Metoda podstawowa

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się jako:

- 1) 8% pozycji walutowej całkowitej – jeżeli pozycja walutowa całkowita przewyższa 2% funduszy własnych banku,
- 2) zero – jeżeli pozycja walutowa całkowita nie przewyższa 2% funduszy własnych banku.

2. Metoda wartości zagrożonej

- 1) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się metodą wartości zagrożonej, zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 12 do uchwały, przyjmując, że parametrami cenowymi są kursy walutowe i cena złota.
- 2) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się metodą wartości zagrożonej dla wszystkich walutowych pozycji pierwotnych.

3. Metoda mieszana

- 1) Bank określa zakres zastosowania metody wartości zagrożonej, poprzez wyodrębnienie walutowych pozycji pierwotnych objętych tą metodą.
- 2) Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego dla walutowych pozycji pierwotnych objętych metodą wartości zagrożonej oblicza się poprzez odpowiednie zastosowanie do tych pozycji metody wartości zagrożonej.
- 3) Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego dla walutowych pozycji pierwotnych nieobjętych metodą wartości zagrożonej oblicza się jako 8% kwoty obliczonej poprzez odpowiednie zastosowanie do tych pozycji zasad wyznaczania pozycji walutowej całkowitej.
- 4) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych, o których mowa w pkt 2 i 3.

Załącznik nr 5 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia
8 września 2004 r. (poz. 25)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA CEN TOWARÓW

I. Szczególne zasady wyznaczania pozycji

1. Przez towary rozumie się dowolne materialne przedmioty handlu określone co do rodzaju i gatunku, których ilość może być wyrażona w fizycznych jednostkach miary, z wyłączeniem złota, środków trwałych oraz przedmiotów stanowiących prawne zabezpieczenia należności banku.

2. Dla celów obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka cen towarów można pominąć pozycje pierwotne w towarach wynikające z operacji finansowania zapasów towarów.

3. Pozycje w towarach oblicza się dla poszczególnych towarów jednorodnych zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 1 do uchwały, przy czym:

- 1) przez instrumenty bazowe należy rozumieć poszczególne towary jednorodne,
- 2) przez parametry cenowe należy rozumieć ceny towarów jednorodnych.

4. Dla celów obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka cen towarów, za towar jednorodny uznaje się:

- 1) towary identyczne,
- 2) towary wzajemnie zastępowalne,
- 3) towary będące bliskimi substytutami, jeśli współczynnik korelacji między zmianami cen tych towarów wynosi nie mniej niż 0,9 w okresie co najmniej jednego roku.

5. W przypadku występowania różnych cen towarów uznanych za towar jednorodny, cenę towaru jednorodnego wyznacza się jako średnią ważoną tych cen.

6. W rachunku łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka cen towarów pomija się równe co do wartości bezwzględnej przeciwstawne pozycje pierwotne w danym towarze jednorodnym, których termin zapadalności przypada:

- 1) w tym samym dniu,
- 2) w odstępie co najwyżej 10 dni, jeśli wynikają one z transakcji dokonywanych na rynkach z codziennymi datami dostaw.

II. Obliczanie wymogu kapitałowego

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów oblicza się dla portfela bankowego i portfela handlowego łącznie, metodą uproszczoną, określoną w ust. 1, metodą terminów zapadalności, określoną w ust. 2, lub metodą wartości zagrożonej, określoną w ust. 3.

1. Metoda uproszczona

- 1) Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen danego towaru jednorodnego oblicza się jako sumę:
  - a) 15% globalnej pozycji netto w danym towarze jednorodnym,
  - b) 3% globalnej pozycji brutto w danym towarze jednorodnym.
- 2) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka cen poszczególnych towarów jednorodnych, obliczonych zgodnie z pkt 1.

2. Metoda terminów zapadalności

- 1) Pozycje pierwotne (długie lub krótkie) w danym towarze jednorodnym, wyznaczone zgodnie z częścią I, należy zaklasyfikować do jednego z przedziałów terminów zapadalności (przedziały) określonych w drugiej kolumnie poniższej tabeli:

Numer przedziału	Przedziały terminów zapadalności (terminy rezydualne)	Stopa narzutu (w %)
(1)	(2)	(3)
1	0–1 miesiąc	3,00
2	> 1–3 miesiące	3,00
3	> 3–6 miesięcy	3,00
4	> 6–12 miesięcy	3,00
5	> 1–2 lata	3,00
6	> 2–3 lata	3,00
7	> 3 lata	3,00

- 2) Pozycje pierwotne odpowiadające fizycznym zapasom danego towaru jednorodnego należy zaklasyfikować do pierwszego przedziału.
- 3) Na podstawie klasyfikacji dokonanej zgodnie z pkt 1 w każdym przedziale oblicza się sumę pozycji pierwotnych długich i sumę pozycji pierwotnych krótkich.
- 4) Mniejsza z kwot określonych jako:
  - a) suma pierwotnych pozycji długich w danym przedziale powiększona o niedopasowaną pozycję długą z poprzedniego przedziału,
  - b) suma pierwotnych pozycji krótkich w tym przedziale powiększona o niedopasowaną pozycję krótką z poprzedniego przedziału,stanowi dopasowaną pozycję w danym przedziale, zaś bezwzględna wartość różnicy między tymi sumami stanowi niedopasowaną pozycję w tym przedziale (długa – jeśli różnica ta jest dodatnia lub krótką – jeśli różnica ta jest ujemna). W pierwszym przedziale nie dokonuje się powiększania sumy pozycji pierwotnych.
- 5) Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ceny danego towaru jednorodnego oblicza się jako sumę:
  - a) dopasowanych pozycji w poszczególnych przedziałach, pomnożonych przez odpowiadające tym przedziałom stopy narzutu podane w trzeciej kolumnie tabeli przedstawionej w pkt 1,

---

Konsultacje dla banków

- b) niedopasowanych pozycji (długich lub krótkich) w poszczególnych przedziałach, z wyłączeniem ostatniego, pomnożonych przez 0,6% (stopa przeniesienia),
  - c) niedopasowanej pozycji (długiej lub krótkiej) w ostatnim przedziale, pomnożonej przez 15% (stopa rzeczywista).
- 6) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka cen poszczególnych towarów jednorodnych, obliczonych zgodnie z pkt 5.

3. Metoda wartości zagrożonej

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów oblicza się metodą wartości zagrożonej zgodnie z załącznikiem nr 12, przy czym jako parametry cenowe należy rozumieć ceny towarów jednorodnych.

Załącznik nr 6 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia
8 września 2004 r. (poz. 25)

**OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO
Z TYTUŁU RYZYKA CEN
KAPITAŁOWYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH**

I. Uwagi ogólne

1. Przez kapitałowe papiery wartościowe rozumie się:

- 1) akcje i prawa poboru,
- 2) kwity depozytowe,
- 3) jednostki uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania,
- 4) inne papiery wartościowe obciążone ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych,
- 5) element kapitałowy papierów wartościowych zamiennych na kapitałowe papiery wartościowe wymienione w pkt 1–4, wyodrębniony zgodnie z zasadami określonymi w części I ust. 7 załącznika nr 1 do uchwały.

2. Pozycje pierwotne w kapitałowych papierach wartościowych wyznacza się zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 1 do uchwały, przy czym:

- 1) przez instrumenty bazowe należy rozumieć poszczególne kapitałowe papiery wartościowe,
- 2) przez parametry cenowe należy rozumieć ceny poszczególnych kapitałowych papierów wartościowych, z zastrzeżeniem części IV pkt 2.

3. Kapitałowe papiery wartościowe pomniejszające fundusze własne banku wyłącza się z rachunku pozycji w kapitałowych papierach wartościowych.

4. Dla celów obliczania pozycji netto w poszczególnych kapitałowych papierach wartościowych, pozycje pierwotne wynikające z operacji na koszykach (indeksach) kapitałowych papierów wartościowych lub z operacji na jednostkach uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania można:

- 1) rozkładać na pozycje pierwotne w poszczególnych kapitałowych papierach wartościowych zgodnie z ich aktualnym udziałem w koszyku (indeksie) lub jednostce uczestnictwa,
- 2) traktować jako pozycję pierwotną wynikającą z operacji na odrębnym kapitałowym papierze wartościowym, którego cena jest średnią ważoną ceną kapitałowych papierów wartościowych zaliczonych do koszyka (indeksu) lub jednostki uczestnictwa.

5. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych oblicza się jako sumę wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych, obliczonego zgodnie z zasadami określonymi w części II, i wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych, obliczonego zgodnie z zasadami określonymi w części III.

II. Obliczanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych oblicza się dla pozycji pierwotnych w kapitałowych papierach wartościowych wynikających z operacji zaliczonych do portfela handlowego jako 8% globalnej pozycji netto w kapitałowych papierach wartościowych.

III. Obliczanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych oblicza się dla pozycji pierwotnych w kapitałowych papierach wartościowych wynikających z operacji zaliczonych do portfela handlowego metodą podstawową, określoną w ust. 1, lub metodą uproszczoną, określoną w ust. 2.

1. Metoda podstawowa

- 1) Każdą pozycję pierwotną w danym kapitałowym papierze wartościowym (długą lub krótką) należy zaklasyfikować do jednej z następujących grup:
  - a) pozycje w kapitałowych papierach wartościowych wynikające z transakcji terminowych, których przedmiotem są koszyki (indeksy) giełdowe uznanych giełd papierów wartościowych,
  - b) pozycje w kapitałowych papierach wartościowych płynnych i zdywersyfikowanych,
  - c) pozostałe pozycje w kapitałowych papierach wartościowych.
- 2) Następujące indeksy można traktować jako indeksy giełdowe uznanych giełd papierów wartościowych:

Lp.	Nazwa indeksu	Kraj
1	All Ords	Australia
2	ATX	Austria
3	BEL20	Belgia
4	Sao Paulo – Bovespa	Brazylia
5	DJ Euro STOXX 50	Indeks międzynarodowy
6	Euronext 100	Indeks międzynarodowy
7	CAC40	Francja
8	IBEX35	Hiszpania
9	EOE25	Holandia
10	Hang Seng	Hongkong
11	Nikkei225	Japonia
12	TSE35	Kanada
13	IPC Index	Meksyk

Bezpieczny Bank

14	DAX	Niemcy
15	WIG20	Polska
16	SMI	Szwajcaria
17	OMX	Szwecja
18	S&P500	USA
19	Dow Jones Ind. Av.	USA
20	NASDAQ	USA
21	FTSE 100	Wielka Brytania
22	FTSE mid-250	Wielka Brytania
23	MIB 30	Włochy

- 3) Przez kapitałowe papiery wartościowe płynne i zdywersyfikowane rozumie się kapitałowe papiery wartościowe spełniające jednocześnie trzy poniższe warunki:
- a) kapitałowy papier wartościowy ujęty jest w jednym z indeksów uznanych giełd papierów wartościowych,
  - b) utrzymywana przez bank pozycja netto w danym kapitałowym papierze wartościowym nie przekracza 10% globalnej pozycji brutto w kapitałowych papierach wartościowych,
  - c) łączna wartość utrzymywanych przez bank pozycji netto w poszczególnych kapitałowych papierach wartościowych, przekraczających 5% globalnej pozycji brutto, nie przekracza 50% pozycji globalnej brutto.
- 4) Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego ceny danego kapitałowego papieru wartościowego oblicza się jako iloczyn pozycji netto w tym papierze wartościowym i stopy narzutu w wysokości:
- a) 0% – w przypadku papieru wartościowego zaliczonego do grupy, o której mowa w pkt 1 lit. a,
  - b) 2% – w przypadku papieru wartościowego zaliczonego do grupy, o której mowa w pkt 1 lit. b,
  - c) 4% – w przypadku papieru wartościowego zaliczonego do grupy, o której mowa w pkt 1 lit. c.
- 5) Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka szczególnego cen poszczególnych papierów wartościowych, obliczonych zgodnie z pkt 4.

2. Metoda uproszczona

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen kapitałowych papierów wartościowych oblicza się jako 4% globalnej pozycji brutto w kapitałowych papierach wartościowych, przy czym w rachunku tym nie uwzględnia się pozycji w kapitałowych papierach wartościowych, wynikających z terminowych transakcji giełdowych, których przedmiotem są koszyki (indeksy) uznanych giełd papierów wartościowych.

IV. Metoda wartości zagrożonej

Bank może stosować metodę wartości zagrożonej do obliczania łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych zgodnie z załącznikiem nr 12 do uchwały w zakresie:

- 1) ryzyka szczególnego i ryzyka ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych łącznie – przyjmując jako parametry cenowe ceny poszczególnych kapitałowych papierów wartościowych,
- 2) ryzyka ogólnego cen kapitałowych papierów wartościowych – przyjmując jako parametry cenowe indeksy rynków kapitałowych, na których są notowane poszczególne kapitałowe papiery wartościowe.

Załącznik nr 7 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia
8 września 2004 r. (poz. 25)

**OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO
Z TYTUŁU RYZYKA SZCZEGÓLNEGO
CEN INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH**

I. Szczególne zasady wyznaczania pozycji

1. Przez instrumenty dłużne rozumie się:

- 1) dłużne papiery wartościowe, w tym między innymi: bony skarbowe, obligacje, listy zastawne, certyfikaty depozytowe, czek bankierskie, z wyłączeniem jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania i własnych dłużnych papierów wartościowych,
- 2) depozyty i lokaty, w tym także hipotetyczne depozyty i lokaty wynikające z dekompozycji pozabilansowych transakcji terminowych na stopę procentową,
- 3) inne instrumenty dłużne będące przedmiotem obrotu handlowego (np. papiery komercyjne przedsiębiorstw).

2. Pozycje pierwotne w instrumentach dłużnych wyznacza się zgodnie z załącznikiem nr 1 do uchwały, w podziale na waluty denominacji tych instrumentów, przy czym:

- 1) przez instrument bazowy należy rozumieć instrument dłużny,
- 2) przez parametr cenowy należy rozumieć rentowność do wykupu lub cenę instrumentu dłużnego.

3. W rachunku łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych uwzględnia się tę spośród pozycji pierwotnych wynikających z dekompozycji pozabilansowej transakcji terminowej, której odpowiada dłuższy termin zapadalności (pomija się pozycje pierwotne odpowiadające terminowi zapadalności transakcji).

4. Przez pozycje o niskim ryzyku szczególnym rozumie się pozycje pierwotne:

- 1) w instrumentach bazowych, którym przypisano wagę ryzyka równą 0% zgodnie z częścią III ust. 1 załącznika nr 3 do uchwały,
- 2) wynikające z operacji, których wartość w terminie rozliczenia zależy wyłącznie od rentowności do wykupu instrumentów powszechnie uznawanych na danym rynku za wolne od ryzyka kredytowego (w szczególności: instrumenty skarbowe, hipotetyczne depozyty i lokaty).

5. Przez pozycje o obniżonym ryzyku szczególnym rozumie się pozycje pierwotne w instrumentach bazowych:

- 1) którym przypisano wagę ryzyka równą 20% zgodnie z częścią III ust. 2 załącznika nr 3 do uchwały,
- 2) notowanych na regulowanych rynkach papierów wartościowych krajów, z których pochodzą indeksy wymienione w części III ust. 1 pkt 2 załącznika nr 6 do uchwały,

---

Konsultacje dla banków

- 3) posiadających ocenę na poziomie co najmniej inwestycyjnym przyznaną przez co najmniej dwie z poniższych agencji ratingowych:
- a) Fitch Polska S.A.,
  - b) Moody's Investors Services,
  - c) Standard & Poor's Corporation,
  - d) Fitch IBCA, Duff & Phelps,
  - e) Thomson BankWatch.

II. Obliczanie wymogu kapitałowego

1. Metoda podstawowa

- 1) Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych oblicza się dla pozycji pierwotnych wynikających z operacji zaliczonych do portfela handlowego.
- 2) Pozycje netto w poszczególnych instrumentach dłużnych wyrażonych w danej walucie zalicza się do jednej z grup wymienionych w pierwszej kolumnie poniższej tabeli.

Grupy pozycji	Rezydualny termin zapadalności	Stopa narzutu (w%)
(1)	(2)	(3)
Pozycje o niskim ryzyku szczególnym		0,00
Pozycje o obniżonym ryzyku szczególnym	do 6 miesięcy	0,25
	> 6-24 miesiące	1,00
	> 24 miesiące	1,60
Pozostałe pozycje		8,00

- 3) Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych wyrażonych w danej walucie oblicza się jako sumę iloczynów pozycji netto w tych instrumentach, obliczonych zgodnie z częścią I, przez stopy narzutu odpowiadające grupom pozycji, do których zostały zaliczone, określone w trzeciej kolumnie tabeli, o której mowa w pkt 2.
- 4) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych (dla wszystkich walut) oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych obliczonych dla poszczególnych walut zgodnie z pkt 3.

2. Metoda wartości zagrożonej

Bank może stosować metodę wartości zagrożonej do obliczania łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych wyłącznie na zasadach określonych w cz. II ust. 3 załącznika nr 8 do uchwały.

Załącznik nr 8 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 8
września 2004 r. (poz. 25)

**OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO
Z TYTUŁU RYZYKA OGÓLNEGO
STÓP PROCENTOWYCH**

I. Szczególne zasady wyznaczania pozycji

1. Przez instrumenty bazowe rozumie się instrumenty dłużne, w tym także instrumenty dłużne wynikające z dekompozycji pozabilansowych transakcji terminowych dokonanej zgodnie z załącznikiem nr 1 do uchwały.

2. Pozycje pierwotne w instrumentach bazowych wyznacza się zgodnie z załącznikiem nr 1 do uchwały, z uwzględnieniem szczególnych zasad określonych w załącznikach nr 4–8 do uchwały, przy czym:

- 1) przez kupon rozumie się relację pomiędzy nominalną wartością jednorocznych płatności odsetkowych z tytułu utrzymywania danej pozycji pierwotnej a nominalną wartością tej pozycji,
- 2) przez rentowność do wykupu rozumie się stopę rentowności w skali roku, przy której bieżąca wartość godziwa instrumentu bazowego jest równa zdyskontowanemu na dzień sprawozdawczy za pomocą tej stopy wartościom wszystkich znanych przyszłych płatności z tytułu tego instrumentu zgodnie z ich rezydualnymi terminami zapadalności,
- 3) przez średni okres zwrotu rozumie się średnią ważoną liczby lat od dnia sprawozdawczego do dnia zapadalności poszczególnych należności z tytułu danego instrumentu bazowego, z wagami równymi udziałom płatności za poszczególne okresy w całkowitej wartości godziwej tego instrumentu (przy zastosowaniu odpowiedniej dla danego instrumentu rentowności do wykupu),
- 4) przez zaktualizowany średni okres zwrotu rozumie się średni okres zwrotu zdyskontowany za pomocą odpowiedniej dla danego instrumentu bazowego rentowności do wykupu przy założeniu rocznego okresu dyskonta,
- 5) przez rezydualny termin zapadalności rozumie się okres pomiędzy dniem sprawozdawczym a dniem:
  - a) zapadalności pozycji pierwotnej – w przypadku pozycji pierwotnych w instrumentach bazowych opartych na stałej stopie procentowej,
  - b) najbliższej zmiany oprocentowania – w przypadku pozycji pierwotnych w instrumentach bazowych opartych na zmiennej stopie procentowej.

3. Pary przeciwstawnych pozycji pierwotnych w instrumentach bazowych wynikających z transakcji pozabilansowych, salduje się jeżeli spełniają jednocześnie wszystkie spośród następujących warunków:

- 1) pozycje pierwotne są wyrażone w tej samej walucie,
- 2) rentowności do wykupu związane z pozycjami pierwotnymi są identyczne lub różnica między nimi nie przekracza 30 punktów bazowych,

---

Konsultacje dla banków

- 3) kupony (jeśli istnieją) związane z pozycjami pierwotnymi są identyczne lub różnica między nimi nie przekracza 30 punktów bazowych,
- 4) rezydualne terminy zapadalności pozycji pierwotnych nie różnią się o więcej niż:
  - a) 0 dni – w przypadku terminów krótszych niż 1 miesiąc,
  - b) 7 dni – w przypadku terminów od 1 miesiąca do jednego roku,
  - c) 30 dni – w przypadku terminów przekraczających jeden rok.

II. Obliczanie wymogu kapitałowego

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych oblicza się dla pozycji pierwotnych wynikających z operacji zaliczonych do portfela handlowego metodą terminów zapadalności, opisaną w ust. 1, metodą zaktualizowanego średniego okresu zwrotu, opisaną w ust. 2, lub metodą wartości zagrożonej, opisaną w ust. 3.

1. Metoda terminów zapadalności

- 1) Pozycje pierwotne dzieli się na dwie grupy w zależności od wysokości kuponu w następujący sposób:
  - a) grupa A – obejmująca pozycje pierwotne z kuponem równym 3% lub większym,
  - b) grupa B – obejmująca pozycje pierwotne z kuponem mniejszym od 3%.
- 2) Pozycje pierwotne w instrumentach bazowych (długie i krótkie) wyrażone w danej walucie, obliczone zgodnie z częścią I, zalicza się do jednego z przedziałów terminów zapadalności (przedział), podzielonych na trzy strefy przedziałów zapadalności (strefa), z uwzględnieniem wysokości kuponu, zgodnie z następującą tabelą:

Strefa	Lp.	Przedziały terminów zapadalności (terminy rezydualne)		Mnożnik (w %)
		Grupa A	Grupa B	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Pierwsza	1	do 1 miesiąca	do 1 miesiąca	0,00
	2	> 1–3 miesiące	> 1–3 miesiące	0,20
	3	> 3–6 miesięcy	> 3–6 miesięcy	0,40
	4	> 6–12 miesięcy	> 6–12 miesięcy	0,70
Druga	5	> 1–2 lata	> 1–1,9 lat	1,25
	6	> 2–3 lata	> 1,9–2,8 lat	1,75
	7	> 3–4 lata	> 2,8–3,6 lat	2,25
Trzecia	8	> 4–5 lat	> 3,6–4,3 lat	2,75
	9	> 5–7 lat	> 4,3–5,7 lat	3,25
	10	> 7–10 lat	> 5,7–7,3 lat	3,75
	11	> 10–15 lat	> 7,3–9,3 lat	4,50

Bezpieczny Bank

---

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	12	> 15–20 lat	> 9,3–10,6 lat	5,25
	13	> 20 lat	> 10,6–12 lat	6,00
	14		> 12–20 lat	8,00
	15		> 20 lat	12,50

- 3) Na podstawie klasyfikacji dokonanej zgodnie z pkt 2, w każdym przedziale oblicza się ważone pozycje pierwotne (długie i krótkie) jako iloczyn wartości godziwych poszczególnych pozycji pierwotnych i mnożników odpowiadających tym przedziałom.
- 4) Mniejsza z kwot określonych jako suma ważonych pozycji pierwotnych długich i suma ważonych pozycji pierwotnych krótkich w danym przedziale stanowi ważoną pozycję dopasowaną w danym przedziale, zaś bezwzględna wartość różnicy między tymi kwotami stanowi ważoną pozycję niedopasowaną w tym przedziale (długą – jeśli różnica ta jest dodatnia lub krótką – jeśli różnica ta jest ujemna).
- 5) Mniejsza z kwot określonych jako suma ważonych długich pozycji niedopasowanych i suma ważonych krótkich pozycji niedopasowanych w danej strefie stanowi ważoną pozycję dopasowaną w tej strefie, zaś bezwzględna wartość różnicy między tymi kwotami stanowi ważoną pozycję niedopasowaną w tej strefie (długą – jeśli różnica ta jest dodatnia lub krótką – jeśli różnica ta jest ujemna).
- 6) Ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami pierwszą i drugą stanowi mniejsza z kwot określonych jako:
  - a) ważona długa (krótka) pozycja niedopasowana w pierwszej strefie,
  - b) ważona krótka (długa) pozycja niedopasowana w drugiej strefie.
- 7) Ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami drugą i trzecią stanowi mniejsza z kwot określonych jako:
  - a) ważona długa (krótka) pozycja niedopasowana w drugiej strefie, pomniejszona o ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami pierwszą i drugą,
  - b) ważona krótka (długa) pozycja niedopasowana w trzeciej strefie.
- 8) Obliczenia, o których mowa w pkt 6 i 7, można przeprowadzić przyjmując odwrotną numerację stref.
- 9) Ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami pierwszą i trzecią stanowi mniejsza z kwot określonych jako:
  - a) ważona długa (krótka) pozycja niedopasowana w pierwszej strefie, pomniejszona o ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami pierwszą i drugą,
  - b) ważona krótka (długa) pozycja niedopasowana w trzeciej strefie pomniejszona o ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami drugą i trzecią.
- 10) Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych w danej walucie oblicza się jako sumę:
  - a) 10% sumy ważonych pozycji dopasowanych w poszczególnych przedziałach,
  - b) 40% ważonej pozycji dopasowanej w strefie pierwszej,
  - c) 30% ważonej pozycji dopasowanej w strefie drugiej,
  - d) 30% ważonej pozycji dopasowanej w strefie trzeciej,
  - e) 40% ważonej pozycji dopasowanej pomiędzy strefami pierwszą i drugą,
  - f) 40% ważonej pozycji dopasowanej pomiędzy strefami drugą i trzecią,

---

Konsultacje dla banków

- g) 150% ważonej pozycji dopasowanej pomiędzy strefami pierwszą i trzecią,
  - h) 100% pozycji globalnej netto obliczonej dla ważonych pozycji pierwotnych, zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 1 do uchwały, z uwzględnieniem zasad określonych w części I.
- 11) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych obliczonych dla poszczególnych walut zgodnie z pkt 10.

2. Metoda zaktualizowanego średniego okresu zwrotu

- 1) Dla każdej pozycji pierwotnej w instrumencie bazowym wyrażonym w danej walucie oblicza się:
- a) rentowność do wykupu,
  - b) średni okres zwrotu,
  - c) zaktualizowany średni okres zwrotu.
- 2) Pozycje pierwotne w instrumentach bazowych wyrażone w danej walucie, obliczone zgodnie z częścią I, należy zaklasyfikować do jednej ze stref zaktualizowanego średniego okresu zwrotu (strefa) zgodnie z następującą tabelą:

Strefa	Zaktualizowany średni okres zwrotu instrumentu bazowego pozycji pierwotnej (w latach)	Założona zmiana rentowności do wykupu (w %)
(1)	(2)	(3)
1	do 1,0	1,00
2	> 1,0–3,6	0,85
3	> 3,6	0,70

- 3) W każdej strefie oblicza się okresowo ważone pozycje pierwotne (długie i krótkie) jako iloczyn wartości godziwych poszczególnych pozycji pierwotnych, ich zaktualizowanych średnich okresów zwrotu oraz wielkości założonych zmian rentowności do wykupu odpowiadających tym strefom.
- 4) W każdej strefie oblicza się sumę okresowo ważonych pozycji pierwotnych długich i sumę okresowo ważonych pozycji pierwotnych krótkich. Mniejsza z tych sum stanowi okresowo ważoną pozycję dopasowaną w tej strefie, zaś bezwzględna wartość różnicy między tymi sumami stanowi okresowo ważoną pozycję niedopasowaną w tej strefie (długą – jeśli różnica ta jest dodatnia lub krótką – jeśli różnica ta jest ujemna).
- 5) Okresowo ważoną dopasowaną pozycję pomiędzy strefami pierwszą i drugą stanowi mniejsza z kwot określonych jako:
- a) okresowo ważona długa (krótka) pozycja niedopasowana w pierwszej strefie,
  - b) okresowo ważona krótka (długa) pozycja niedopasowana w drugiej strefie.
- 6) Okresowo ważoną dopasowaną pozycję pomiędzy strefami drugą i trzecią stanowi mniejsza z kwot określonych jako:
- a) okresowo ważona długa (krótka) pozycja niedopasowana w drugiej strefie, pomniejszona o okresowo ważoną dopasowaną pozycję pomiędzy strefami pierwszą i drugą,
  - b) okresowo ważona krótka (długa) pozycja niedopasowana w trzeciej strefie.

- 7) Obliczenia, o których mowa w pkt 5 i 6, można przeprowadzić przyjmując odwrotną numerację stref.
- 8) Okresowo ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami pierwszą i trzecią stanowi mniejsza z kwot określonych jako:
  - a) okresowo ważona długa (krótka) pozycja niedopasowana w pierwszej strefie, pomniejszona o okresowo ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami pierwszą i drugą,
  - b) okresowo ważona krótka (długa) pozycja niedopasowana w trzeciej strefie, pomniejszona o okresowo ważoną pozycję dopasowaną pomiędzy strefami drugą i trzecią.
- 9) Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych dla danej waluty oblicza się jako sumę:
  - a) 2% sumy okresowo ważonych pozycji dopasowanych w poszczególnych strefach,
  - b) 40% okresowo ważonej pozycji dopasowanej pomiędzy strefami pierwszą i drugą,
  - c) 40% okresowo ważonej pozycji dopasowanej pomiędzy strefami drugą i trzecią,
  - d) 150% okresowo ważonej pozycji dopasowanej pomiędzy strefami pierwszą i trzecią,
  - e) 100% pozycji globalnej netto obliczonej dla okresowo ważonych pozycji pierwotnych, zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 1 do uchwały, z uwzględnieniem zasad określonych w części I.
- 10) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych obliczonych dla poszczególnych walut zgodnie z pkt 9.

3. Metoda wartości zagrożonej

- 1) Bank może stosować metodę wartości zagrożonej do obliczania łącznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych zgodnie z załącznikiem nr 12 do uchwały, przy czym jako parametry cenowe należy rozumieć rentowności do wykupu instrumentów powszechnie uznawanych na danym rynku za wolne od ryzyka kredytowego (w szczególności: instrumenty skarbowe, hipoteczne depozyty i lokaty oparte na średnich stopach procentowych rynku międzybankowego).
- 2) Bank może uwzględnić w rachunku, o którym mowa w ust. 1, ryzyko szczególne instrumentów dłużnych, poprzez przyjęcie, że parametrami cenowymi odpowiadającymi pozycjom w tych instrumentach są ich rzeczywiste rynkowe rentowności do wykupu.
- 3) Dla każdej waluty należy:
  - a) zdefiniować co najmniej sześć przedziałów terminów zapadalności,
  - b) określić odrębne parametry cenowe jako rentowności do wykupu reprezentacyjne dla każdego z przedziałów, o których mowa w lit. a,
  - c) zaklasyfikować pozycje pierwotne do odpowiednich przedziałów, o których mowa w lit. a.
- 4) Model wartości zagrożonej w zakresie ryzyka ogólnego stóp procentowych musi uwzględniać zróżnicowanie poziomów rentowności do wykupu dla różnych instrumentów bazowych.

Konsultacje dla banków

Załącznik nr 9 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia
8 września 2004 r. (poz. 25)

OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO Z TYTUŁU RYZYKA ROZLICZENIA-DOSTAWY ORAZ RYZYKA KONTRAHENTA

I. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy

1. Zasady ogólne

- 1) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy oblicza się dla operacji zaliczonych do portfela handlowego.
- 2) W przypadku operacji, których umowy termin rozliczenia minął, za wyjątkiem transakcji z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz transakcji udzielania lub przyjmowania pożyczek papierów wartościowych lub towarów, oblicza się różnicę między ich wartością godziwą a wartością wynikającą z ustalonej ceny rozliczenia instrumentu bazowego.
- 3) Operacje, dla których różnica, o której mowa w pkt 2, stanowi potencjalny zysk banku, zalicza się do przedziałów opóźnień określonych w pierwszej kolumnie poniższej tabeli zgodnie z liczbą dni, jakie upłynęły po ich umownym dniu rozliczenia:

Przedział opóźnienia (liczba dni roboczych po dniu zapadalności)	Współczynnik przeliczeniowy (w %)	Współczynnik przeliczeniowy (w %)
(1)	(2)	(3)
5–15	8	0,5
16–30	50	4,0
31–45	75	9,0
46 i więcej	100	zgodnie z ust. 3 pkt 1 lit. b

- 4) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy oblicza się metodą podstawową określoną w ust. 2 lub metodą uproszczoną, określoną w ust. 3.

2. Metoda podstawowa

- 1) Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy w danym przedziale opóźnienia oblicza się jako sumę różnic, określonych w ust. 1 pkt 3 (potencjalny zysk banku), obliczonych dla poszczególnych operacji zaliczonych do danego przedziału opóźnienia, pomnożoną przez odpowiadający danemu przedziałowi opóźnienia współczynnik przeliczeniowy z kolumny drugiej tabeli przedstawionej w ust. 1 pkt 3.

- 2) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy obliczonych zgodnie z pkt 1 w poszczególnych przedziałach opóźnienia.

3. Metoda uproszczona

- 1) Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy w danym przedziale opóźnienia oblicza się jako:
- a) sumę nominalnych kwot operacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zaliczonych do tego przedziału, pomnożoną przez odpowiedni współczynnik przeliczeniowy z trzeciej kolumny tabeli przedstawionej w ust. 1 pkt 3 – w przypadku operacji, których rozliczenie opóźnione jest o 45 dni roboczych i mniej,
  - b) sumę różnic, określonych w ust. 1 pkt 3 (potencjalny zysk banku), odpowiadających operacjom zaliczonym do tego przedziału – w przypadku pozycji, których rozliczenie opóźnione jest o 46 dni roboczych i więcej.
- 2) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy oblicza się jako sumę wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rozliczenia-dostawy obliczonych zgodnie z pkt 1 w poszczególnych przedziałach opóźnienia.

II. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta oblicza się dla operacji zaliczonych do portfela handlowego, jako sumę wymogów kapitałowych określonych w ust. 1–4.

1. Dokonane przedpłaty, wysłane instrumenty bazowe

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta operacji polegających na dokonaniu zapłaty lub dostawy instrumentu bazowego operacji przed otrzymaniem dostawy lub zapłaty oblicza się jako 8% sumy należnej gotówki lub wartości godziwej należnych instrumentów bazowych pomnożonych przez wagi ryzyka przypisane poszczególnym kontrahentom zgodnie z załącznikiem nr 3 do uchwały:

- 1) w przypadku operacji krajowych – od dnia dokonania przez bank zapłaty lub dostawy instrumentu bazowego,
- 2) w przypadku operacji transgranicznych – od dnia następnego po dniu dokonania przez bank zapłaty lub dostawy instrumentu bazowego.

2. Transakcje z udzielonym i otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, transakcje udzielania i przyjmowania pożyczek papierów wartościowych i towarów

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta transakcji z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz transakcji przyjmowania lub udzielania pożyczek papierów wartościowych i towarów oblicza się jako 8% różnic między wartościami godziwymi instrumentów bazowych operacji oraz kwotami otrzymanymi lub przekazanymi (lub wartościami godziwymi zabezpieczeń udzielonych lub otrzymanych), jeśli różnice te stanowią potencjalny zysk banku, pomnożonych przez wagi ryzyka przypisane poszczególnym kontrahentom zgodnie z załącznikiem nr 3 do uchwały.

3. Transakcje pozabilansowe

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta transakcji pozabilansowych oblicza się zgodnie z metodologią obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego określoną w załączniku nr 3 do uchwały.

4. Inne

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta innych operacji zaliczonych do portfela handlowego, w tym należności wynikających z opłat, prowizji, odsetek, dywidend i depozytów zabezpieczających związanych z operacjami zaliczonymi do portfela handlowego, oblicza się zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 3 do uchwały.

Załącznik nr 10 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 8
września 2004 r. (poz. 25)

**OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO
Z TYTUŁU PRZEKROCZENIA LIMITU KONCENTRACJI
ZAANGAŻOWAŃ I LIMITU DUŻYCH ZAANGAŻOWAŃ**

I. Zasady ogólne

1. Dla celów niniejszego załącznika przez podmiot rozumie się pojedynczy podmiot lub grupę podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, zdefiniowanych w art. 4 ust.1 pkt 16 ustawy – Prawo bankowe.

2. Zaangażowanie banku wobec podmiotu oblicza się zgodnie z zasadami określonymi w art. 71 ustawy – Prawo bankowe oraz w uchwale, o której mowa w § 12 ust. 2 pkt 3 lit. c niniejszej uchwały.

3. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań oblicza się zgodnie z częścią II lub III w zależności od skali działalności banku.

II. Banki, których skala działalności handlowej jest znacząca

1. Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań wobec danego podmiotu oblicza się:

- 1) zgodnie z ust. 2 – jeśli spełnione są wszystkie warunki określone w pkt 22 załącznika do uchwały, o której mowa w § 12 ust. 2 pkt 3 lit. c niniejszej uchwały,
- 2) zgodnie z ust. 3 – jeśli nie jest spełniony którykolwiek z warunków określonych w pkt 22 załącznika do uchwały, o której mowa w § 12 ust. 2 pkt 3 lit. c niniejszej uchwały.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1:

- 1) z zaangażowania banku wobec danego podmiotu w portfelu handlowym wyodrębnia się składniki o łącznej wartości równej nadwyżce zaangażowania ponad limit koncentracji zaangażowań określony w art. 71 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe (nadwyżka koncentracji), którym przypisano najwyższe:
  - a) stopy narzutu z tytułu ryzyka szczególnego zgodnie z częścią III załącznika nr 6 lub załącznikiem nr 7 do uchwały,
  - b) wagi ryzyka kontrahenta lub współczynniki przeliczeniowe zgodnie z załącznikiem nr 9 do uchwały,
- 2) wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań wobec danego podmiotu, oblicza się jako:
  - a) jeśli nadwyżka koncentracji istnieje nie dłużej niż 10 dni – 200% sumy wymogów kapitałowych, obliczonych na podstawie części III załącznika nr 6, załącznika nr 7 i załącznika nr 9 do uchwały, dla składników, o których mowa w pkt 1,

---

Konsultacje dla banków

- b) jeśli nadwyżka koncentracji istnieje dłużej niż 10 dni – sumę iloczynów:
- (i) wymogów kapitałowych obliczonych na podstawie części III załącznika nr 6, załącznika nr 7 i załącznika nr 9 do uchwały, dla składników, o których mowa w pkt 1, zaklasyfikowanych do odpowiednich przedziałów nadwyżki zaangażowania określonych w pierwszej kolumnie poniższej tabeli, oraz
  - (ii) odpowiadających tym składnikom współczynników określonych w drugiej kolumnie tej tabeli, przy czym zaliczanie składników do poszczególnych przedziałów należy wykonać począwszy od pierwszego z tych przedziałów zaliczając do niego składnik o najniższej stopie narzutu, wadze ryzyka lub współczynniku przeliczeniowym, poprzez kolejne przedziały zaliczając do nich składniki o coraz to wyższych stopach narzutu, wagach ryzyka lub współczynnikach przeliczeniowych.

Nadwyżka koncentracji (w relacji do funduszy własnych) (w %)	Współczynnik (w %)
(1)	(2)
do 40	200
40–60	300
60–80	400
80–100	500
100–250	600
powyżej 250	900

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań wobec danego podmiotu stanowi nadwyżka koncentracji obliczona dla tego podmiotu.

4. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań oblicza się jako większą z następujących dwóch kwot:

- 1) suma wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań wobec poszczególnych podmiotów, obliczonych:
  - a) zgodnie z ust. 2 w przypadku zaangażowań, o których mowa w ust. 1 pkt 1,
  - b) zgodnie z ust. 3 w przypadku zaangażowań, o których mowa w ust. 1 pkt 2,
- 2) nadwyżka sumy dużych zaangażowań wobec poszczególnych podmiotów (w portfelu bankowym i handlowym łącznie) ponad limit dużych zaangażowań.

III. Banki, których skala działalności handlowej nie jest znacząca

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań stanowi większa z kwot określonych jako:

- 1) suma nadwyżek zaangażowań banku wobec poszczególnych podmiotów ponad limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe,
  - 2) nadwyżka sumy dużych zaangażowań banku wobec poszczególnych podmiotów ponad limit określony w art. 71 ust. 2 ustawy – Prawo bankowe.
-
-

Załącznik nr 11 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia
8 września 2004 r. (poz. 25)

**OBLICZANIE WYMOGU KAPITAŁOWEGO
Z TYTUŁU PRZEKROCZENIA PROGU
KONCENTRACJI KAPITAŁOWEJ**

I. Obliczanie przekroczenia progu koncentracji kapitałowej

1. Przekroczenie progu koncentracji kapitałowej oblicza się w zakresie portfela bankowego i portfela handlowego łącznie jako większą z liczb określonych jako:

- 1) suma kwot, o jakie poszczególne znaczne zaangażowania kapitałowe przekraczają 15% funduszy własnych banku,
- 2) kwota, o jaką suma znacznych zaangażowań kapitałowych przekracza 60% funduszy własnych banku.

2. Przez zaangażowanie kapitałowe, o którym mowa w ust. 1, rozumie się:

- 1) posiadane przez bank akcje lub udziały w innym podmiocie,
- 2) wniesione dopłaty – w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 3) wniesione wkłady lub zadeklarowane sumy komandytowe – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej,
- 4) udzielone pożyczki podporządkowane.

3. Przez znaczne zaangażowanie kapitałowe rozumie się zaangażowanie kapitałowe spełniające co najmniej jeden z poniższych warunków:

- 1) zaangażowanie stanowi co najmniej 10% kapitału podmiotu,
- 2) zaangażowanie uprawnia do wykonywania co najmniej 10% głosów w organie stanowiącym podmiot lub umożliwia wywieranie znaczącego wpływu na zarządzanie podmiotem,
- 3) wartość bilansowa zaangażowania stanowi co najmniej 10% funduszy własnych banku.

4. W rachunku przekroczenia progu koncentracji kapitałowej, o którym mowa w pkt 1, nie uwzględnia się znacznych zaangażowań kapitałowych:

- 1) w bankach krajowych i instytucjach kredytowych, a także w bankach zagranicznych podlegających nadzorowi właściwej instytucji nadzorczej,
- 2) w instytucjach finansowych,
- 3) w zakładach ubezpieczeń,
- 4) w innych podmiotach niż wymienione w pkt 1–3, do wysokości kwoty pomniejszającej fundusze własne banku z tytułu zaangażowań kapitałowych tych innych podmiotów w podmiotach, o których mowa w pkt 1–3,
- 5) w izbach rozliczeniowych, o których mowa w art. 67 ustawy – Prawo bankowe,
- 6) w międzybankowych przedsiębiorstwach telekomunikacyjnych, w których co najmniej 75% kapitału stanowią zaangażowania kapitałowe banków,

---

Konsultacje dla banków

- 7) w instytucjach, o których mowa w art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe, w których co najmniej 75% kapitału stanowią zaangażowania kapitałowe banków,
- 8) w podmiotach, których wyłącznym przedmiotem działalności jest świadczenie usług w zakresie edukacji kadr bankowych, w których co najmniej 75% kapitału stanowią zaangażowania kapitałowe banków,
- 9) w przedsiębiorstwach pomocniczych usług bankowych, w których co najmniej 75% kapitału stanowią zaangażowania kapitałowe banków,
- 10) w podmiotach, w których bank utrzymuje zaangażowanie kapitałowe w związku z jego udziałem w procesie naprawczym tych podmiotów,
- 11) przejętych w związku z wykonywaniem umowy o subemisję usługową.

II. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej jest równy kwocie przekroczenia progu koncentracji kapitałowej, obliczonej zgodnie z częścią I.

Załącznik nr 12 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia
8 września 2004 r. (poz. 25)

METODA WARTOŚCI ZAGROŻONEJ

I. Uwagi ogólne

1. Metoda wartości zagrożonej służy do szacowania ryzyka rynkowego rozumianego jako strata na utrzymywanych pozycjach w instrumentach bazowych z tytułu zmian parametrów cenowych.

2. Wartość zagrożona jest rozumiana jako przewidywana wielkość straty na utrzymywanych pozycjach w instrumentach bazowych z tytułu zmian parametrów cenowych, obliczona na podstawie modelu statystycznego, zwanego modelem wartości zagrożonej, o parametrach szacowanych na podstawie obserwacji tych zmian, której przekroczenie w ustalonym okresie prognozy może wystąpić z prawdopodobieństwem równym założonemu poziomowi istotności.

3. Metoda wartości zagrożonej polega na zastosowaniu modelu wartości zagrożonej do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego i może być stosowana przez bank, jeśli są spełnione następujące wymogi:

- 1) zasady zarządzania ryzykiem rynkowym są wewnętrznie spójne, a bank posiada wdrożoną rutynową procedurę zapewniającą zgodność modelu wartości zagrożonej z zasadami zarządzania ryzykiem oraz z procedurami kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka,
- 2) bank posiada pełną dokumentację budowy modelu wartości zagrożonej,
- 3) bank posiada wystarczającą liczbę pracowników odpowiednio wykwalifikowanych w posługiwaniu się modelem wartości zagrożonej,
- 4) zadanie zarządzania ryzykiem rynkowym jest wykonywane przez jednostkę organizacyjną, która jest niezależna od jednostek dokonujących operacji obciążonych tym ryzykiem, zarówno organizacyjnie, jak i w zakresie wpływu wyników na operacjach obciążonych ryzykiem rynkowym na składniki wynagrodzeń jej pracowników,
- 5) zarząd i kierownictwo wyższego szczebla aktywnie uczestniczą w procesie kontrolowania ryzyka rynkowego,
- 6) model wartości zagrożonej jest ściśle zintegrowany z codziennym procesem zarządzania ryzykiem w banku oraz używany w połączeniu z wewnętrznymi limitami działalności obciążonej ryzykiem rynkowym,
- 7) konstrukcja limitów w zakresie ryzyka rynkowego uwzględnia wyniki testów skrajnych warunków, o których mowa w części III ust. 3,
- 8) w ramach procesu kontroli wewnętrznej w banku przeprowadza się niezależną weryfikację modelu wartości zagrożonej,
- 9) przynajmniej raz w roku w ramach kontroli wewnętrznej bank dokonuje przeglądu całego procesu zarządzania ryzykiem w szczególności w zakresie:

- a) dokumentacji procesu zarządzania ryzykiem,
- b) organizacji jednostki kontroli ryzyka,
- c) integracji modelu wartości zagrożonej z codziennym zarządzaniem ryzykiem rynkowym,
- d) procesu wewnętrznego zatwierdzania modelu wartości zagrożonej,
- e) procesu zatwierdzania wszelkich znaczących zmian w modelu wartości zagrożonej,
- f) rodzajów ryzyka rynkowego ujmowanych przez model wartości zagrożonej,
- g) integralności systemu informacji zarządczej,
- h) dokładności i kompletności danych wykorzystywanych przez model wartości zagrożonej,
- i) weryfikacji spójności, terminowości i solidności źródeł danych używanych do zasilania modelu wartości zagrożonej, włącznie z niezależnością takich źródeł danych,
- j) poprawności założeń na temat zmienności oraz korelacji,
- k) dokładności wyceny sald bilansowych i pozabilansowych stanowiących ekspozycję na ryzyko rynkowe oraz wyników modelu wartości zagrożonej,
- l) weryfikacji dokładności modelu wartości zagrożonej poprzez dokonywanie przeglądu wyników weryfikacji historycznej i rewaluacyjnej, o których mowa w części III ust. 1 i 2.

II. Obliczanie wartości zagrożonej

1. Wartość zagrożoną oblicza się przyjmując:

- 1) poziom istotności równy 0,01,
- 2) okres prognozy (założony okres utrzymywania stałej wielkości i struktury pozycji pierwotnych – okres utrzymywania pozycji):
  - 10 dni roboczych – w celu obliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego,
  - 1 dzień roboczy – w celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej,
- 3) oszacowania parametrów modelu wartości zagrożonej (w szczególności: zmienności, współczynników korelacji) na podstawie wiarygodnych danych historycznych za okres obejmujący co najmniej 250 dni roboczych (okres próby).

2. Pod warunkiem zachowania ciągłości dopuszcza się:

- 1) stosowanie metody wartości zagrożonej do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu różnych rodzajów ryzyka rynkowego jednocześnie pod warunkiem, że model oblicza przynajmniej jeden z łącznych wymogów kapitałowych, o których mowa w załącznikach nr 4–6 oraz nr 8, z zastrzeżeniem części II ust. 3 załącznika nr 4 do uchwały i części IV załącznika nr 6 do uchwały,
- 2) przyjęcie krótszego okresu utrzymywania pozycji niż określony w ust. 1 pkt 2 tir. 1, pod warunkiem odpowiedniego przeskalowania wyniku na wielkość odpowiadającą okresowi 10 dni roboczych,
- 3) przy zachowaniu wymogu określonego w ust. 1 pkt 3, stosowanie schematów ważenia obserwacji w okresie próby pod warunkiem dostosowania okresu próby, tak aby ważona średnia numerów obserwacji w próbie obliczona przy zastosowaniu schematu ważenia przyjętego dla ważenia obserwacji była równa co najmniej

125, przy zachowaniu malejącej numeracji (od najwyższego numeru do 1) chronologicznie uporządkowanych obserwacji w próbie,

- 4) uwzględnianie w modelu skrajnie niekorzystnych związków korelacyjnych lub empirycznych związków korelacyjnych pomiędzy zmianami poszczególnych parametrów cenowych.

3. Banki dokonujące transakcji opcyjnych uwzględniają w obliczeniach wartości zagrożonej:

- 1) nieliniowość zmian wartości opcji względem zmian bieżących parametrów cenowych,
- 2) wpływ innych (niż zmiany bieżących parametrów cenowych) czynników wpływających na wartość opcji.

4. Oszacowania parametrów modelu należy aktualizować przynajmniej raz w miesiącu.

III. Weryfikacja modelu wartości zagrożonej

1. Bank jest zobowiązany do codziennego porównywania wartości zagrożonych obliczonych dla poprzedzających dany dzień 250 kolejnych dni roboczych (okres weryfikacji), z rzeczywistymi dziennymi stratami na pozycjach pierwotnych objętych modelem wartości zagrożonej, uwzględniającymi rzeczywiste zmiany parametrów cenowych, wielkości i strukturę pozycji pierwotnych (weryfikacja historyczna).

2. Bank jest zobowiązany do porównywania przynajmniej raz na kwartał wartości zagrożonych, obliczonych dla poprzedzających dany dzień 250 kolejnych dni roboczych (okres weryfikacji), z rewaluacyjnymi stratami na pozycjach pierwotnych objętych modelem wartości zagrożonej, z tytułu rzeczywistych zmian parametrów cenowych, obliczonymi przy założeniu utrzymywania przez 24 godziny stałej wielkości i struktury pozycji pierwotnych (weryfikacja rewaluacyjna). W pierwszym roku stosowania modelu bank może dokonywać weryfikacji rewaluacyjnej powiększając sukcesywnie okres weryfikacji od jednego kwartału do 250 dni roboczych.

3. Bank jest zobowiązany do dokonywania przynajmniej raz na kwartał serii symulacji wpływu skrajnie niekorzystnych warunków na wynik zrealizowany na pozycjach pierwotnych objętych modelem wartości zagrożonej oraz na poziom wartości zagrożonej (test skrajnych warunków), uwzględniających między innymi skrajne zakłócenia:

- 1) parametrów cenowych,
- 2) poziomu płynności rynków,
- 3) siły związków korelacyjnych zmian parametrów cenowych,
- 4) zmienności parametrów cenowych,
- 5) struktury i wielkości pozycji pierwotnych i innych specyficznych uwarunkowań banku w zakresie ryzyka rynkowego.

4. Bank jest zobowiązany do posiadania pełnej dokumentacji przeprowadzonych obliczeń wartości zagrożonej, wyników weryfikacji historycznych, weryfikacji rewaluacyjnych oraz testów skrajnych warunków.

IV. Stosowanie metody wartości zagrożonej

1. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego obliczony w oparciu o model wartości zagrożonej jest równy większej z dwóch kwot obliczonych jako:

- 1) wartość zagrożona obliczona w dniu poprzednim,
- 2) średnia arytmetyczna wartości zagrożonych obliczonych w 60 poprzednich dniach roboczych, pomnożona przez współczynnik korygujący k.

2. Współczynnik korygujący k ustala się zgodnie z poniższą tabelą na podstawie weryfikacji historycznej, o której mowa w części III ust. 1, w zależności od liczby n określonej jako ilość dni w okresie weryfikacji, w których rzeczywista strata na pozycjach pierwotnych objętych modelem wartości zagrożonej przekroczyła wartość zagrożoną wyznaczoną na dany dzień roboczy:

n	k
nie więcej niż 4	3,00
5	3,40
6	3,50
7	3,65
8	3,75
9	3,85
10 i więcej	4,00

Bezpieczny Bank

Załącznik nr 13 do uchwały nr 4/2004
Komisji Nadzoru Bankowego z dnia
8 września 2004 r. (poz. 25)

ZAWIADOMIENIE O PRZEKROCZENIU NORMY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ w dniu .....

Nazwa banku: _____

Numer rozliczeniowy: _____

Kapitał na pokrycie ryzyka

stan na dzień ..... w tys. zł

	Kategoria	Kwota
		A1
A1	FUNDUSZE WŁASNE w tym:	
B1	Fundusze podstawowe	
B3	Fundusze uzupełniające	
B5	Powiększenia – pomniejszenia	
C1	KAPITAŁ KRÓTKOTERMINOWY*)	
D1	Zysk rynkowy na portfelu handlowym (narastająco)	
D3	Zobowiązania podporządkowane (zaliczone)	
D5	Straty na portfelu bankowym (narastająco)	
D9	Bezwzględna wartość kapitału podmiotów zależnych, jeżeli kapitał ten jest mniejszy od zera	
E1	Kapitał dostępny: A1+ C1	

Wymogi kapitałowe

	Kategoria	Suma pozycji netto		Wymóg kapitałowy**)
		Długie	Krótkie	
		B1	C1	D1
G1	Ryzyko kredytowe**)		X	
H1	Przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań		X	
I1	Ryzyko rynkowe objęte modelem	X	X	
I4	Ryzyko rynkowe nie objęte modelem w tym:	X	X	
J1	– Ryzyko walutowe			
K1	– Ryzyko cen towarów			
L1	– Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych*), w tym:			

Konsultacje dla banków

L2	Ryzyko szczególne	X	X	
L3	Ryzyko ogólne	X	X	
M1	– Ryzyko ogólne stóp procentowych ^{*)}	X	X	
N1	– Ryzyko szczególne cen instrumentów dłużnych ^{*)}			
O1	Ryzyko rozliczenia-dostawy oraz kontrahenta ^{*)}	X	X	
P2	Przekroczenie progu koncentracji kapitałowej		X	
Q1	Inne			
R1	Całkowity wymóg kapitałowy G1+H1+I1+I4+O1+ P2+Q1	X	X	
T1	Niedobór kapitału na pokrycie ryzyka: E1 – R1	X	X	

^{*)} Dotyczy tylko banków, których działalność handlowa jest znacząca, podać w kwocie wynikającej z § 5 uchwały.

^{**)} W kolumnie „Długie” podać wartość sumy aktywów i zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem.

Uwaga: Bank dołącza do zawiadomienia objaśnienie przyczyn przekroczenia normy adekwatności kapitałowej oraz opis działań podjętych w celu osiągnięcia tej normy.

Sporządził: _____

Data sporządzenia: _____

Nr telefonu: _____

Zatwierdził: _____

